КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 79 (4404). ЕРА, 6 июль, 1967 шу. Мах 2 кап.

ЮБИЛЕЙНИ ШЕРАРА ЯЛАТ—ДАЬХЕН АМБАРАШКА!

БОЛХ ТОАЛУШ БОАГІА

ОКТЯБРЬ 50-ГІА ШУ

ПАРТЕ ДОШ НАХАГА ДІАКХОАЧАДЕ

ЧІоагІа тоьркам тІабахийта лаьтташ, Іалаьмате ваьза хинна тІайн-пар советски наха КПСС ЦК июньски Пленума решенеш. Царна дика хов цу решеней чулоацам вай халкъо чІоагІа къоабалбеш бола парте кертора никъ болга.

КПСС ЦК Пленумо могаьча «Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 50 шу дизарах йолча Центральни Комитета Тезисашта тІабийраа ба хІана вай ерригача общественноста тоьркам. ЧІоагІа дог гІоалувлаш хеш вай Октябрь котбаьккхачул тІехьагІа вай халкъо хьабенача халача наькъа итог еш долла, керда общество хьаеча парте Іоаль опыт йоашхаш а хІензарча хьалашка из дІахо дегІайоалалва декхараш белгалдоалаш а лола исторически документ. Цу документо ишттa наькъа уйла тІаолара майан да цо коммунизме котъяккхара лоаттабеча къовсама керда перспективаш хьаллаш хилар, дуне мел латт бахаргболча Маркса, Энгельса, Ленина хьехам пахилпе чакхбоаккхача керда этапаш белгалйоалаш хилар.

КПСС ЦК Тезисаш араялар вай халкъа а парте а вахаре боккха лоархІам болаш хІама да. «Беола декхараш кхы а дикагІа къестадара гІулакхе, — хьикал цу документа тІа, — Октябрьски революце 50 шера лаьккален тІара уйла ю парте а советски халкъа а. Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце хІоалалаь революционни гІуллакх шерлуш, чІоагІлуш, котлувлаш латта».

Бакъда, Советски Іаьдал латтача 50 шера вай лаьккхача ураткен тІара, парто хьалхеяна вай кхьчача ладахален тІара — таьнна гу. На Іалаьмате дика хоаш хила веаш хІара советски саг, хІара къахьегамхочун дегІ йижа ера кхетамца хулъяь а чІоагІа чулоацам болаш а йолча КПСС ЦК Тезисий хІара положени. Из лоархІаме декхар кхоачашдара тІайерзабаь хила беза хІана партийни комсомольски, профсоюзни организацей, Іалман культуран учреждений бероига идеологически болх.

Наха юкъе беча политически а кхетама а балха йоккха опыт Іоаль вай республикерча партийни организацеца. Пропагандистама, лекторащ, политинформаторашц, агитаторашц, бедлана а культура а тайп-тайпарча учреждешка балхаш деш болча идеологически фронта тІемахошка горкомий, райкомий, юкъанзарча партийни организацей хьаллевпа кхетамца пайда вц наха юкъе беча балха тайп-тайпарча формаех метолех. Парте Программан КПСС XXIII-ча съезда решенешен белгалдаьча кертерча декхарашка хьежжа хургболаш идеологически болх кердача лагІа тІа боаккхаш тоабара цу опытех хІана шорра пайда эца беза.

КПСС ЦК Тезисаш болхлошта, инженерно-технически болхлошта, гІулакхерча наха шорра дІайовзийт «Красный молот» яхача заводе. КПСС июньски Пленума материалаш газета тІа ера маьлдинге а цеховой партийни организацей секретараш гуж а баь белгалдаьхаа партбюро Тезисашта пропаганда яра ла дезарах. Укхаза хІана вррига участкашка пехашка Тезисаш еш, царех лаьца беседаш ю, цу лоархІамерча исторически документа керттера положенеш кІоаргга Іомаю. Из болх беш ба пропагандисташ, политинформатораш, агитатораш.

ЧІоагІа сихленна балхаш ютаярча партийни организапешка а. Колхозийи совхозийи коммунисташ Іалаьмате хуьна лу укх зеноша ка бола ялат чуаца долахоларна хувзадаьнна лола организаторен а партийно-массови а балхаш. ВІаьш болча пропагандисташа, политинформаторашa, агитатораша шерра дІалелаьаь колхозхойи совхозий болхлойи Тезисех дІахьехтабара балхаш.

Цар хІана дениа ю Советски Іаьдал латтача шерашка вай мехка хинна хувцамаш дувцаш доклаташ беседаш. КІентта ешаш В. И. Ленинах, цо хьаьча партех бола лекцеш.

ТІехьарча хана чІоагІа шерлуш латт политически балха тематика. ХІаман уйла еш бодла лекторашта, пропагандисташта шорта кераЙеагІа КПСС ЦК Тезисашта тІара эшаш йола материалаш. Боккъонца уйла тІа а йохийташ Тезисаш йийшачоа цу документа пропаганда яра эша керда методаши формаши а кораЙоагІа. Стендашта юкъе ю беседаш, революцена юкъе, граждански Сийлахь-йоккхача Дай-мехкех тІемашка лакъа лоацаш хиннарашца, производстве хьалха латтарашца вІашагІкхетар, дискуссионни клубаш, хаттаойи жоплийи сайренаш, хуххьала беседаш яр санна формаш дукъа я партийни организацеша пайда эца йиш йолаш.

Партийни организацей декхар да пропаганди агитацеи цу ерригача формаех кхетамца пайда эцар. Вай хана партийни пропаганда хабар дувцарах, гІар яьах кхоачаш хулаш хІама дац. Из сагапа иуи вахарах гІуллакхех, планех лаьца цу кІоаргга къамаьл да. Из вай партех, пачхьалкхенах, вай дІахьоча наькъах дола хІоаргга къамаьлаш да. Партийни пропаганда наьха легаш айле даза, керда толамаш дахара пар хьенар ураоттаде деза, вай сий дола гІулакх боккъилахь бола тешам чІоагІбе беза, наха советски патриотизмаи пролетарски интернационализмаи ларда тІа кхетам бала новкъостал деза.

Цудухьа вІалла а йиш яц КПСС ЦК Тезисаш къахьегамхоита дІайовзийтара болх тесса бита. Боккъонца хургда хІара партийни комитете, хІара юкъанзарча партийни организаце из лоархІаме болх шийса чакхбаккхара, беседаши докладаши елга, лекцеши еийте вІашгІехьдаьккхара бехкамахе вола саг хила. ХІара предприяте, колхозе, совхозе, учреждение Тезисаш дертІа Іомаерйола гІулакх вІашгІехьдаьккхаца деза. Из дуьлувда из лоархІаме партийни документ наха дІадовзийтара, оапагІдаьча идеологически фронта бероигача болхлой болх шийса вІашгІехь боаккхе.

Денгара дента шерагІа ложаш латтавай мехка Октябрьски революце юбилейна сийленца наькъадахаръ болань социалистически ялъ. Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхоша, беррагача советски наха а санна, шоай беррига низ ураттабаь къахьег пятилетка заданешкъ кхоачашъера, экономически реформа чакхъаккхара, къахьегама оасале лакхъяра, промышленни а юртбоахаме а производстве сихха дегІайоалаяра. Уж декхараш кхоачашдеча деза деза партийни пропагандиста, агитатора наха кхетадеш а пар легаш айтеш а доза зоп.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ ИРАКЕ ХИЛАР

БАГДАД. 4 июль. (ТАСС). Тахан ІуйрІийна СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный а Иракски республика президенти, премьер-министра вола Абдель Рахман Мухаммед Ареф а вІашагІкхийтар Багдадерча Республикански дворене. ВІашагІкхийттача хана къамаьлаш деча юкъе дакъа лаьцар Н. В. Подгорнена улувбаьнна бахача наха, хІаьта иракски оагІорахьара — иракски делегаце членаша.

Иракски республика Президента Абдель Рахман Мухаммед Арефа вийха ваха доттагІала визитана 1967 шера 3 июле дезз 4 июле кхачалца Иракски республике хиннав Советски Социалистически Республикий Союза Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный.

Бедаме, дег тІара гІулакх деш тІайнар Н. В. Подгорныйн цунна улувбаьнна бола нахи. Цо хьахьокх иракски халкъ советски халкъаца доттагІал долаши дог-уйла дика долаши хилар.

ДоттагІал долчев дІа-юха дувцар кхетадечен хьалашка къамаьл хилар СССР Лакхехьарча Совета Председателе Н. В. Подгорненен Ирака Президента Абдель Рахман Мухаммед Арефан юкъе.

Къамаьлаш деча дакъа лаьцар: иракски оагІонгахьара — премьер-министра заместителаша Тахер Яхьяси Абдель Гани Ар-Рави, оборона министра Шакер Махмуд Шукре, президентства гІулакхий министра Исмаил Хайраллас; советски оагІонгахьара — оборона министра заместителе эскара инарала С. Л. Соколова, кхыча мехкашкарча гІулакхий министра заместителе Я. А. Малика, Иракски республикерча СССР посола В. Ф. Николаева, МИДа Гаргарча Малхбоален мехкий отдела заведующе А. Д. Щеборина.

ВІашагІбеттабеннача а къамаьлаш даьча а хана дийцад Іарбий мехкашта дукъала Израило гІоттаяьча агрессена дувзаденна оттача Гаргарча Малхбоаленерча гІулакхий хьакъехьара дешаш а цу агрессех хьахинараш дІадахара дакъа дергдоаца гІулакхаш а.

Иштта хьежар Советски Союзеи Иракаи юкъера доттагІала цхьана дегалу гІулакхаши дІахо чІоагІдара дешашка, пайдана хургдолча тайпара вІаши лагабьлар шинна а мехка хьашолча лоархІамерча дунен халкъашта юкъерча проблемашта.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный Иракски республике вар бахьан долаш, шинна а оагІонна хетачох, Советски Союзеи Иракеи халкъий дукъа, массане юкъера машари кхерамаленчІоагІъяр духъа дІахо дегІаухаргдашинна а пачхьалкхенна юкъера доттагІали цхьана леладу гІулакхаши.

ДоттагІала визиташца Сирийски Іарбий республикеи Иракски республикеи хинна СССР Лакхехьарча Совета Президиуйа Председатель Н. В. Подгорный 4 июле Москве юхакхаьчав.

СОВЕТСКО-ФРАНЦУЗСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

4 июле Кремле дІайолаенный Советско-французски переговораш. ДоттагІала хьалашка хиннача переговорашка дакъа лаьцар: советски оагІонгахьара — СССР Министрий Совета Председатела А. Н. Косыгина, СССР Министрий Совета Председатела заместитела В. А. Кириллина, СССР арахьарча торговле министра Н. С. Патоличева, кхьчар.

Французски оагІонгахьара — Франце премьер-министра Жорж Помпиду, Франце кхыча мехкашкарча гІулакхий министра М. Кув де Мюрвила, кхьчар.

ТАСС.

ТАСС ХОАМ

1967 шера 4-ча июле Советски Союзе сигалъехийгай «Космос-165» яхаергІанара Лаьттан искусственни спутник. Спутника тІа оттаьй 1962 шера 16-ча марте ТАСС-о дІахайкхаьча программига хьежжа космически аре дІахо тахка лаьрхІа йола Іилман аппаратура.

Спутник орбита тІа кхаьчай укх тайпара параметраш а йолаш: юхьаьнца гобоаккха ха 89,1 минут; Лаьттанна эгара дукхагІа гаьна яьнна ха (апогеера) 298 километр; Лаьттанна эгара дукхагІа гаргаена ха (перигеера) 199 километр; орбита оагІора лаьтар — 51,8 градус.

Іилман аппаратурал совгІа, спутника тІа из 19,995 мегагерца частотах болх беш йола радиопередатчик, орбита элементаш нийсагІа йистаярйола радиосистема, приборашеи Іилман аппаратурои беча балхах йола данни Лаьттан тІа Іочутесара яй радиотелеметрически система.

Спутника тІа оттаьь аппаратура болрмагІа болх беш я. Координационно-вычислительни центре обработка ю Іочуухийтача информацена.

ЯЛАТ ЧУЭЦАШ БА

Укх шера хаттам во хиний бале а дика хьувкъам кхебаь Шелковской района «Червленский» яхача колхоза кхаш лежадераша. ТІайца социалистически декхараш тІехкхоачашде вІаштІехьдаргІа колхозхой.

Массех ла хьалхагІа колхоза кхашка мукх хьекха ийс комбайн араьлар. Комбайнераша доацача хана хьекха касарах Іобиллаб 300 гектара тІара мукх, 43 гектара тІара кеи. Царна юкъе хьархача социалистически яхье хьалха латт Бондаренко Юрий, цо хІаппале 120 гектара тІара мукх хьекха касарах Іобиллаб.

Касарах улла мукх боаьлушие а оарл, из болх 155 гектара тІа баь чакхбаьккхаб колхозе.

Мукх оарлача комбайнерашта юкъе къаьстта белгалбаьннаб Пимичев Илья, Байнаров Алексей. Цар шинне 70 гектара тІара 1000 центнер мукх аьрлаб.

А. ЮНУСОВ.

Лаьхара декхараш тІайнилар МалгІабика района «Ингушский» яхача совхоза кхаш лезадераша укх юбилейни шера гураха ю культураш хьувкъяра. Дукха къахьега дийзар цар цу культурашта агротехника бодъонаша дІадехкача тайпара гІулакх дара, культурай хьувкъам лакхбара. Дукха нийсдора кхоачамбоацараш, лонгъарлеваш, дале а дика хьувкъаьй культураш. Из ха йиш я ялат чужа балабеннача укх массехк дийнахьа хьахинначох.

ЦхьоалагІча поле укх совхоза кхоалагІча отделене эгара хьалхара комбайнаш араьлар кхашка. Болх бе дІаболабеннача массехк дийнахьа отделене механизаторашa хьокхаш касарах Іобиллаб 340 гектара тІара мукх. хІаьта цох бІаь пхиь гектара тІара мукх аьрда баьнний. Цу бІаь пхиъ гектара тІара 285 тонн мукх баьнаб—хІара гектара тІара 27 центнер. Ишттa дог гІоадоахаш да кхаш лелалераша гураха дезз хьийгача халача къих хьахиннар.

Цу хана дІаболабеннаб механизатораш кІа хьокхаш касарах Іодекха а. Деррига хьекха дайнар 130 совгІа гектар я. Ала деза касарах улла кІа хІанз арда долаьдеце а из дика хьийкъа хилар.

Укх бетта кхоалагІча дийнахьа дІаболабеннаб кхаш лелалераш кхоьтткъа гектара тІа дІайийна горех чужа а. ХІаьта из чуийца йоаллаше а арда болалургба ткъаь итт гектара тІара аьла хьекхачул тІехьагІа бисса 336 гектара тІара кей.

ХІанз хьожаргда вай иштта вІаштІехьбаьккхаб отделене къахьегам, юртбоахама техника болх иишта бу. Отделене барайтта комбайн я. Белгалде деза еррига а комбайнаш технически тоаль хилари, хІаьта кхашкара балхана доладелча деза ца совцаш цар болх беш хилари. Кхоачам болаш ба комбайнераш а. Дика вІаштІехьдаьхад отделене ялат чуоацара балхаш. Комбайнаша групповой методах бу болх, хІара комбайнера шин-шин участок ениай. Цу гІулакхо йиш хулийт доалам боаца кхоачамбоацар нийсденна хьалха йола комбайн саца еаш хилча тІехьа тІайоагІачунга а сеца эехьа ха ца йоалийта. Цул совгІа чІоагІа аьттув хул аьрда ялат дІаувзаш долача машинаштен лафеташтен.

Аьрда ялат заготовительни пункте дІаувзаш а кхоачам хилал техника я — итт машинеи пхеал тракторни лафеташи.

Отделене механизатораша дош деннад итт-пхитта дийнахьа ерригa культураш чуийца бовла. Денга дош толамца кхоачашдара шера социалистически яхь ларжай механизаторашта юкъе. Иштта, ший новкъостана Гетагажев Хьамбикарца яхье вахнав комбайнер Боригов Хьасан, Малов Джабраил — Мержоев Юшаlада, иштта кхы дІахо а.

Ахка чІоагІа йоачаш йолаш хиларо бехктокхаме бу отделене кхаш лелалераш махулла ха кхое. Цу гІулакха чІоагІа аьттув хулийт деррига балхаш комплексно даро. Ба бола ялат аьрда доаллаше а тІехь-тІехьа ца вІашкатохара балхаш ду отделене. Чах аргІаш деча хьахьегаш ба трактористаш Белхароев Бахьаудин, Боков Ралас. Шоай смении нормаш массаза а тІехкхоачашдю цар.

Цхьанкха сахьат зехьа ца доадеш «Сихен дов ца деши чуэца ялат» яхача девизах болх беш ба механизатораш. Йиллача хана ерригa культураш чуийца механизатораш бартхилларах шеко яц. Цу гІулакха чІоагІа аьттув болаш да кагладин агитаци дика вІаштІехьаьккхар. ХІара доцна хьокхамий доска тІа дІаяззлу сменах хІора механизатора даьр. Боккхача лоархІаме да механизаторашта балхара баьча салаІа хьалаш вІаштІехьдахар а.

Сурта тІа: (аьрдахьара аьттехьа) 3-ча отделене комбайнер Мержоев Салмани агроном Бориев Рашиди касарах улла кІа докъаденнадий, арда метаргдий хьожаш ба.

И. Пимова сурт.

ЯЛАТ ЧУ А ЭЦ, ДІА А ДУВ

Сунженски района «Красная Армия» яхача колхоза кхаш лелалераш сихбенна, Іалаьмате дика хьийкъа мукх чуэцаш ба. Колхоза кхаш лелалераш декхарийла бар планах хІара гектара тІара ткъаь шиъ центнери, тІайинача декхарех ткъаь пхиъ центнери мукх чуйа, ткъабаккъа механизаторашa кхы а дикагІа хьувкъаьй ца культура. ХІара гектара тІара 32—34 центнер мукх—иштта да кхаш лелалераша шоай низ ца кхобеш. Іилманеи хьалха латтача опытаи карагІаьинараш балха юкъе а кхувлаш ерригача сеонах хьийтача къих хьахиннер.

Республика кхьчa районашка санна, ялат чуэцара балхаш сихха чакхдахаре аьттув болаш дац боадамера хаоттама хьалаш. хІаьта дика тоаьача колхоза йийтте а комбайно болх бе йиш йолча денойка ца совцаш болх бу. Ялат зоо ца деши сихен чуэа комбайнераша.

Ялат чуэцара балхаш вагонной хьисапе ду — хІара групане йиша-хкорха комбайн.

Дика вІаштІехьбаьккхаб къахьегам хьатташка а. ХІанзале хьатташка пІенбаь, боккъаьб дІаоттабаьб фуна лаьрхІа кхо эзар центнер мукх, дІаьта ах эзар центнер мукх заготовительни пункташка дІачу а бенна.

Гектара дика бытовой хьалаш вІаштІехьдаьлах шоалагІча бригада полевой стане. Столове кийчлу механизатораш тайп-тайпара чаие даараш. Белгалдаьа хьалц агитанцери болх дика беш хилар а. ХІара денна хьокхама доска тІа доаких болх дикагІа баьр, аракеп бюллетенеш, «молния» яха листокаш.

ХІанз колхоза кхаш лелалераш кхо бІаь гектара тІара мукх чуийца баьннаб. Цу балха тІа тІехника къахьегарца белгалбаьннаб коммунист И. Кузнецова, бригадирара комбайнераш В. Максеео, Х. Майоиев, кхыбараш. ХІара гектара тІара 34 центнер мукх чу а эцаш хадана шоай смении нормаш тІехкхоачашдю цар.

ХІанз ялат чуэцарне а лаьтта оаха а оахаш пожнивной культураш дІалонаш ба механизатораш. ХІанзале мукх чуийца баьннача кхо бІаь гектар лаьттах 150 гектара тІа яха а аьха силоса лаьрхІа хьажкІаш йийнай бовлаьмe. Цул совгІа воаьъаьа баьннаш чуийца кьиача лаьтта а йийнай пожнивной культураш.

Шоай чиаи хьинон на кхедеш къахьегаш ба боахама кхаш лелалераш Октябра денача толамашка кхабахара.

А. АЛБАКОВ, собкор.

ЦХЬА БАРТ БОЛЧА ХЬАЛАШКА

Укх тІехьарча денойка вай республика районашка КПСС ЦК июньски Пленума итогех лаьна парте районийи горкомий пленумаш, активаш хулле латт.

Пленум хиний парте Гудермесски горкома. Пленуме доклад ьай КПСС Нохч-ГІалгІай обкома бюро члена нов. О. С. Беляева. Прениех къамаьлаш дир локомотивни депо партбюрна секретара нов. Захарова, «Октябра 40 шу» яхача колхоза партбюра секретара нов. Гехаева, Гудермесса машинаьаьа стание начальника нов. Татова, иштта кхьбараш.

Самарадийнахь чакхъьинна парте МалгІабика горкома пленуме доклад йир горкома хьалхарча секретара нов. Саньиос. Прениех къамаьлаш деш хиннаб «Малгобекнефть» НПУ 1-гІча промысла заведующа М. Я. Пауз, культура отдела заведующа К. И. Дамскунова, механик Ф. Д. Тверовкоа иштта кхьбараш.

КПСС Октябрски райкома активе собрани йир КПСС ЦК Пленума итогашта хетаь. Цига доклад йир партейн райкома хьалхарча секретара Н. Н. Костюченкос.

Пленумашка а активе дакъа лоацараш къоабалъю ЦК КПСС июньски Пленума решенеш.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕРА ДАГЕСТАНА ИСКУССТВАИ ЛИТЕРАТУРАИ ДЕНОШ

ЖУРНАЛИСТАШ БОЛЧА ХЬОАШАЛГІА

Вай республике хиннача Дагестана литературои искусствои деноех тІехьарлар зар самара зи. Цу дийнахьа делкъа хана «Грозненский рабочий» газета редакце баьккхаб Дагестана писателаш. Укхаза республика журналисташца вІашагІкхийтар уж.

Нохч-ГІалгІай республике шоаш лаьккхача зиь дийнахьа республика мехказьттахошка, юртбоахама къахьегамхоша, юрта а города а интеллигенцена, кхычарца шоай хиннача сакъердамерча вІашагІкхетаех дийцар Дагестана писателаша.

Цул тІехьагІа шоай произведенеш ейшар гулбеннарашта.

ЮХА А ВІАШАГІКХЕТАРГДОЛАШ...

М. Ю. Лермонтова цІерагІча республикански драматически театра зрительни зал. Цу зале каст-каста хьаьшний тІаэца а уж кхъабаха а Іенаб грозненцаш. Шинарча дийнахьа саррахьа вай республике дира дийнахьа шоай искусство гойташ хиннача Дагестана вишаллашна тІахьара Іадика воца баьккхаб вай республика партийни советски болхлой, районашкара къахьегамхой, литератураи искусствои деятелаш.

Торжественни сайре хьалха Нохч-ГІалгІай министрий Совета председатела нов. М. Г. Гайрбекова. Цул тІехьагІа къамаьл ду Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Прези- (Йистедаьлар 4-ча оагІу тІа).

(Йистедаьлар 4-ча оагІу тІа).

Сурта тІа: шийна вай республика халкъа артиста сийлен цІи яларах дола Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ Іохийшачул тІехьагІа къамаьл деш ва РСФСР-а заслуженни деятель, «Лезгинка» ансамбла художественни кулакхо Израилов Т. С.

Н. Нобилишвили сурт.

ДАГЕСТАНСКИ АССР-а ИСКУССТВАИ ЛИТЕРАТУРАИ ДЕНОШ НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧУ ЧАКХДОАХАЧА ДАКЪА ЛОАЦАШ ХИННАРАШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР-а ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Исполнительски говзал лакха хиларах, республика къахьегамхошта художественни гІулакх деча хьинаре дакъа лацарах, Дагестански АССР-а искусствои литератураи деноши Нохч-ГІалгІайчу хІадахьарца дувзаденна Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота дейла:

Дагестана илли халхарой Пачхьалкхен ансамбла.

«Лезгинка» яхача Дагестана халхарой Пачхьалкхен заслуженни ансамбла.

РСФСР-а композиторий Союза дагестански отделенена.

РСФСР-а художникий Союза дагестански отделенена.

Дагестански изобразительни искусствой республикански музейна.

Дагестански АССР-а Министрий Советерча радиовещанеи телевиденеи Комитета.

Дагестански АССР-а писателий Союза.

[redacted] Исбат Гайдарбековнайна — Дагестански пачхьалкхен филармоне солисткана.

Вагабов Абдулмалик Самадовича — Хасой-Юрта районни культура ЦІен методиста.

Гаджиева Рагимата — Дагестански АССР Министрий Советерча радиовещанеи телевиденеи Комитета солисткана.

Гасанова Муит Рашидовнайна — Дагестански АССР Министрий Советерча радиовещанеи телевиденеи Комитета солисткана.

Гасанов Муталим Абдурахмановича — Дагестански АССР-а илли халхарой пачхьалкхен ансамбла солиста.

Ибрагимова Бурлият Акашиновнайна — Дагестански АССР Министрий Советерча радиовещанеи телевиденеи Комитета солисткана.

Магомедов Дебир Магомедовича — Дагестански АССР-а культура министра.

Новалов Шамиль Асакиновича — Буйнакски культура ЦІен методиста.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СИЛОКИН.

г. Грозный, 1967 шера 4 июль.

Т. С. ИЗРАИЛОВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ХАЛКЪА АРТИСТ ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ

Советски искусство дегІаккувлача доккхий хІамаш карагІдаларах а Дагестански АССР искусствои литератураи деноши Нохч-ГІалгІайчу дІадахьарца дувзаденна а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика халкъа артист яха сийлен цІи дойла:

Израилов Танхо Селимовича — Дагестана «Лезгинка» яхача халхарой Пачхьалкхен заслуженни ансамбла художественни кулгалхочоа.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СИЛОКИН.

г. Грозный, 1967 шера 4 июль.

ХЬОКХАМАШ ТЕЛ КОММУНИСТАША

КПСС XXIII-ча съезда белгалдин юкъхьахьаречa партийни организацией ден айде дезаш хилар, партийни организацеш тӀаьхьийхар парте хӀара члена доархӀам лакхбара, парте дисциплина чӀоагӀъяра. Парте массайолча заельошка КПСС Устиво дӀадехараш кхоачашдаро торе хулийтаргба коммунистий политически хьинар дӀахо айде, коммунистий ден лакхде.

Тха завода партийни организацена шоай керттера декхар дерзӀ производственни декхараш кхоачашдеча хьинаре завьа лацар, производстве коммунистий авангардни роль лакхъяр.

Тха партийни организаце учете 400 коммунист ва. Уж 10 юкъъахьарча партийни организацеей 22 партийни группанех юкъебоагӀа. Партийна группаш вӀашагӀъехкай технологически установкашка, массайолча ремонтни отделашкеи шинна лабораторешкеи. Юкъарчал доацаш материальни производства сфере къахьегаш 90 процент совгӀа коммунист ва. Цу тайпара партийни организацена производства массайолча участкашка юкъара довцаш влиянии доаттаю, цу халлаш тӀахьожам доаттабу кадраш дӀаннийгьяраш цига кхетам баларан, пачхалхахочун плана кхоачашъяра юнсала коллектив оарцагӀйоах. Тха заводе къоначарех ии, юбилейни шера цун 40 шу дуз. Цо арахец 18 тайпара мехкаьтта продукташ. ХӀара бетта, хӀара квартале дика къахьег этту зоала коллектив. Цулхьа вӀаштӀехьдоал пачхалхахочун заданеш кхоачашье. Укх тӀеххьарча хана завода коммунисташа дукха терко ю производства эффективности къахьегама овсарлен лакхъяра деша.

Партбюро а цехий партийни организацеш а даим хьож завода коллективана хьалхашка латтача декхарашка. Ер шу дӀадолалехча дема тха партийни собранешка а парткома заседанешка а зийцад ер дешаш: производствении мощностаех пайда эцар, аз воде технически дисциплина мишта латт, планированен экономически стимулированен керлача системах болх бе мишта кийчъеннай завод, кхьдола дешаш.

Уж дешаш къоасталеш дукха терках тӀабахийтар завода производствении вахара проблемаштех производстве коммунистий авангардни роль лакхъяра. Оаха дика кхетаду тӀайийца решенеш гӀулакха юкъьг мара йоацилга. Фуд цун малан?

Укх тайпара масал доаладерга аз. ЦкъоалагӀча квартале № 2 йолча цеха коллективана шийх план кхоачашъе вӀаштӀехьдаргда ала йиш йолаш дацар. Массехк бахьан дар цун. хӀаьта уж а тайп-тайпара дар. Капитальни ремонт ира 20 ди тӀехьабаьсаш яр № 11-12 йола установка, хигӀа мехкаьтта кхетар бахьан долаш каст-каста сопар насосаш.

Коллектива цхьаболча члений шоай низох тешам байнабар. Установка партбюро членаш парткоме бахкар. Цар дийцар установке этта чьалах лаьна. ВӀаши дага а баьнка цхьа уйла соцайнир цар: аттара хьалха коллективана шийн низах хиннача тешам юхаметтаоттабе безар. Цулхьа хьайбайлача цехови партийни собранешка уйла отталир из дош. Коммунисташа лаьрхӀа, конкретни техкар на дьал оттар бахьанаш, кхоачамбоацараш сихха дӀаладзара де дезараш белгал даьхар.

Цу балхах хьашинараш эг тӀалэвикхаш дар. Аз шера план хана хьалха — 25 юне кхоачашйир.

Коммунистий авангардни роль массанахьа гучайоал. Хьанаргъяь вай масала № 1-2 йолча коммунистически къахьегама установка партийни организаци (группарторг Б. Семенов) Из йоекха ди, вереитаж а нах саг мара вац пунна юкъе, баьъда шоаш хара хьоахам а гойташ, дикача гӀулакхашна оарцагӀйоахк цар установка коллектив шийна хьалхашка латта декхар кхоачашдара. Сийлахь-боккхача Октябра 50 шу дузача денна сийленна накъабахара заводе эттара хьалха яхь йоаржайир установка коллективо. Деза ди тӀакхоачаш сийрача мехкаьтта продукташ арахецара цини шера план кхоачашьен Октябра 50 шу яда дӀи аккхеи декхар тӀа-ийцар установка коллективо. Технологаша шоаш дешна дош гӀулакхаца кхоачашду.

Цхи хьокхама тӀехьа йолаш №№ 9-10, 7-8, 5 йолча установкай коллективаш.

Юбилейни шера сийна вахте отташ завода коллективо тӀайийцар бехкто кхамера декхараш. Дезаш дигӀа хьатӀакхоачаш планал совгӀа бӀаьш тоннаш мехкаьтта продукташ арахецар дерзӀ уза коллективо. Шоаш денна (ош кхоачашд) срекичистаща, ах шера план 24 июне кхоачашъейй.

И. ЗАБЕЛИН,
кренинг-завода парткома секретарь.

Ер шу дӀадоладуш юкъера звеноаш коммунистащна чӀоагӀъе езаш хилар тӀа колхоз. Из дош колхоза партийни собране дийнар. КхоалагӀча тракторно - полеводческий бригадана керте эттар коммунист И. Стародубцев, кӀоалгӀа вӀашагӀъеллача бригадана — М. Шилов.

Дукха ха яо коммуниста Стародубцева кулгалле дӀайина бригада тӀехьаоаш хьайбагӀа. Лоха яо ечхала трактора ден выработка. хӀаьта механизатори кадраш а каст-каста хувцалуш яр. Цулхьа эттара хьалхагӀа механизатори кадраш вӀашагӀехьахеч, къахьегама дисциплина чӀоагӀъен воцаьелар Старотубцев. Цунах бераш хьылар. Укх шера бӀаьста кхаьпара балхаш юлаелча дехкьашка из кампани хана хьалха чакхъяьлкхар цу бригадо. ХӀаьш колхозе массанел дика-гӀа да цар кхане. Дика хьийкад лат. Юбилейни шерава декхараш кхоачаш-дергхилараш шек яц бригада коллектив.

КагирӀаех вӀашагӀъелла я хьалха колхоза керттера инженер дийнача коммуниста Михаил Харитонович Шилова кулгалле бригада. Ерригача Сунженски районе из цхьа бригада мара яц шерача профилах балхаш ден. Колхоза хьайбашта дайхӀа зоаькъе гӀаланшу бригадо, из хьайбашта лаьккхарлоча помещенешта юххе дӀатӀаьз, транспортни балхаш хьайбай боахаме халагӀа йола механизировании процессашта кхоачашъю.

Укх денойка керда хьалъяь ллинача птицефабрика механизаци яь дийнай бригада коллектив.

БЕХКТОКХАМЕРЧА МОТТИГАШКАХЬ — КОММУНИСТАШ

Кхашка минеральни удобренеш арахухьаш специстрад я Шилова бригаде. ХӀана колхоза хьайбашта Ӏангале юаьхар Ӏалашеш яь бригадера дукхагӀа бола болхлой.

Коллективах болх дика вӀаштӀехьбаккха хоаш шийтара нахаллаш хьокхам телаш нах тӀехьабала декхарийла на коммунист. Цушта коллективо болх дика вӀаштӀехьбаьккхаб колхоза ферма заведующе коммуниста Сергей Харитонович Хатагов. Районе массанел хьалха я цо кулгалду ферма.

Кулгалхой юкъера овоно юртбоахаме керттерчарех я. Из дика теркаллу тха партийни организаце. Цхьаллаш лакхехьара юртбоахама образованеш йолча коммунисташна чӀоагӀъа оаха уж. Лакхехьа аз бийшарел совгӀа бальладараш кхелеча бригадана кулгалле агроном коммунист Андрей Тимофеевич Шаьлнов вахийтав партийни организаце.

Юкъерча звеношка болх беш кила-рал совгӀа механизатораш, хьайбаш лелалераш, шоферашъ балаш болх бу коммунисташа. МоллагӀча отрасле къахьегаш уж хилараш массанахьа хьалха латт уж.

Дукхача шерашка болх баь йоккха балха опыт йолаш вя тракторист коммунист Илья Кириллович Калайтанов. Колхозе массанел дикагӀа хул йир выработка дешна, цунна кьона механизатораш хьехаби Илья Кириллович. ДоархӀаме мухьаш дӀа-хьай кхухьача ва. шофер коммунист А. Проценко. Цун автомашина массана гийча хул этэшача четте дӀахьакха. Цушта капитальни ремонт ца ене машини лелаяра норхмаш дукха тӀехкхоачашъю Проценкос.

Дика йоахо йир партийни организаце кхашкара балхаш дӀадолалалале техника кийчъяра. Техника ханнахьа кийчъяь дӀаоттаяра гӀулакх керттера инженера коммуниста И. Шевлякова, механика коммуниста И. Кулгинан тӀадиллар партийни организаце. Цар кулгаца графиках дийдӀаьчу хьалха техника тоаль кийчо-линейка тӀа дӀаоттайир механизатораша. Цушта дика вӀаштӀехьбаьккхабар шин коммуниста механизаторий болх.

Дентара дента гаргахдолчаш доагӀача Октябра юбилея доагӀача беса кийчо яь накъабахара тӀаерзаьъ колхоза коммунистий уйлаш. Шоай декхар сийленна кхоачашдеш хьинаре къахьег цар массайолча балха участкашка.

Р. ШЕВЛЯКОВА,
Сунженски района С. М. Кирова цӀерагӀча колхоза партийни секретаря заместитель.

Дика хоамаш

МЕХКДАЬТТА ДУКХАГӀА ДАККХАРА

Укх шера хьинаре къахьегаш я «Малгобекнефть» НПУ кхоалагӀча промысла мехкдаьттахой коллектив. Дукха балхаш ду цо кьоьнача фондах бизза пайда эцара. Укх шера ялх бетта перфораци йир №№ 149, 147, 136, 260 йолча скважинашта. Из бахьан долаш планал совгӀа даьккха мехкдаьтта 360 тонн я.

ШоллагӀча ах шера чакхъяккха езаш я 10 геолого-технически мероприяти. Цар а йоккха пайда дургба пачхалхалехена. ШоллагӀча методах мехкдаьтта доахача мастера Б. Батыжева кулгаллеча бригадо хӀара дийнахьа буси скважинашта чудохийта хий 68 эзар кубически метр да. Из бахьан долаш дукхьала дӀадахача шера бригадо планал совгӀа даьккха мехкдаьтта 3300 тонн яр. Укх шера кхы а дукхагӀа планал совгӀа мехкдаьтта даккха декхар тӀайийцад бригадо, уж толамца кхоачашду — ялх бетта план ханал хьалха кхоачашъяьй цо.

Уж къахьегама толамаш доахача хьинаре къахьийгал бригадерчаш. Ахриева, Хабарова, Безуглова, кхыбараша. Мастер М. Мовахов керте латтача скважинашта лаьттан кӀалха ремонт еча бригадо а дог гӀоллоахха толамаш даьхад. Планах ремонт ца ене 150 дийнахьи буси болх бе безача хӀара скважине ремонт ца еш болх баьб 171 дийнахьи буси.

Мехкдаьтта дуча № 827 йолча скважина призабойни зона обработка йир цар. Хьалла дийнахьи буси 60 тонн «Ӏаьржа дошуо» мара лацар цо, хӀаьта обработка яьчул тӀехьагӀа 70 тоннага кхаьчар цо ду мехкдаьтта. Октябра цӀей сийна тӀайийца декхараш кхоачашдергхиларах тийша я коллектив.

М. РАМЗАНОВ.

ЯХЬЕ КОТБАЬННАБ

Планированен экономически стимулированен керлача системах болх беча «Электроприбор» яхача завода коллективо къаьстта дика къахьегама толамаш доах юбилейни шера. Товарни продукци арахецара ах шера план 30-ча июне кхоачашъяьй завода болхлоша, хӀаьта валови продукци арахецара план 29-ча июне кхоачашъяьй. Планал совгӀа эзараш сомий мехьа продукци арахийцай. Кийчача продукцена реализаци яр план тӀеххкоачаш я ёш, планал совгӀа дӀаяхьийта продукци итташ эзараш сомий мехьа я. Арахецача продукцега дӀабола мах лохбаре а чӀоагӀа къовсам лоаттабу белхлоша. Из бахьан долаш дукхьала ах бетта пачхалхалехена кхоадаьд 12 эзар сом.

Социалистически яхье хьалха латт Герасимов Алексейи Майфет Иванн керте латтача цхьоалагӀчеи шоллагӀчеи цехий коллективаш. Цар кхы а хьалха кхоачашъяьй ялх бетта план.

М. ПРОХОРОВА,
Грозненски «Электроприбор» яхача завода инженер-экономист.

БОЛХ ДИКА БУ

Дика къахьийгал июнь бетта П. И. Киселев керте латтача бурувлеттараша. Старогрозненски мехкдаьтта майда Хаян-Кертерча № 51 йолча скважина бурув техаш я бригада коллектив. Цхьоза гаргга тӀехкхоачашъяьй бурувлеттараша июнь бетта задани. 200 метр дар тохе дезаш хиннв бурув, хӀаьта техар — 376 метр.

Бурув тохилга сихлара, отташ, электроэнерги, реагенташ кхомбеш лелаяра четах дукхьала июнь бетта 60 эзар сомал совгӀа ахча кхоадаьд бурувлеттараша.

Массанена хьокхам луш къахьегаш я А. Коргиева кулгаллеча смена коллектив. ХӀара денна шоаза тӀехкхоачашйора цар шоай норма. Царел дукха тӀехьа па бураш хьабоагӀа П. Романенко керте латтача смена бурувлеттараш я.

Лоабата маркхалашка дика хьож лаборантка Еланская Тамара. Хила йоагӀача норма тӀара маркхал цо ца балийтар бахьан долаш дика аттача боаккх бурувлеттарий болх.

Июль бетта хьалхарча деношка графикал хьалха я баьнна ЮтӀакхоачаш латт меловн тӀоакашта бурувлеттараш.

А. ТИЩЕНКО.

МАШИННАЬКЪАХОЙ ТОЛАМ

Хьинаре къахьегаш ба юбилейни шера наькъий Грозненски дистанце къахьегамхой. Боккха толам баьккхаб ремонтникий коллективо: наькъашта масса тайпа ремонт яра ах шера задани кхоачашъяьй цхе бетта. Дикка лакхъеннай къахьегама овсарле. Наькъахоша кхоч беш материалаш лелаярахи балхашка тӀелэлар лоххдарахи кхоадаьд 21 эзар сом ахча.

Ерригсоюзни машиннаькъахой Денна сийна къахьегама вахте эттаб хӀана наькъахой. Цу вахте тӀехтика болх бу иш. Тумарова, Хусаинова, Абаева, Висаева, Андреева, кхычар а.

Г. АТАЕВ.

ГӀИШЛОШЪЕРИЙ ЙОАККХО ЯЦ

1967-гӀа юбилейни шу дика дӀадолалдир «Грозпромстрой» треста № 11 йолча гӀишлой-монтажни управлене коллективо (начальник ков. Каларан). ГӀишлой-монтажни балхий план хьалхарча квартале 111,3 процент кхоачашйир цо, хӀаьта къахьегама овсарле планахчул 46,3 процент лакхйир. Цуттал толамаш дахар бахьан долаш облсовпрофа президиума решенех Республиканска Сийлен доска тӀа йаьккхар из коллектив, хӀаьта Ерригсоюзни социалистически яхьа итогех ахчан III-гӀа преми хьожийир цунна.

Сийлахьа гӀулакх ди СМУ-11 гӀишлошъераша укх шера тӀадиллар. Цар декхар тӀайийнадечара шу дӀадолалалехьа Энгель-Юртара 610 моттиг йола а город Гудермесера 964 моттиг йола а школаши цар дешара комплекси, хӀаьта цушта Гудермесерча педагогически училищана 630 моттиг йола общежити эксплуатаце дӀаяла.

ГӀишлошъерашкара уж совгӀаташ шоашка хьалхачарга чӀоагӀа сатуйсаш да беран. Цхьабакъда, дешара берда шу наргӀатача, йоӀхача, хьача помещене дӀадолалалла ираз долаш Энгель-Юртара бераш мара хуле таман я укх шера.

Болха темпаш укх тӀеххьарча хана дика лохьенний цу СМУ. ШоллагӀча квартале гӀишлой-монтажни балхаш дерра план 90 процент мара кхоачашъяьн.

Хьа ма-ду де балхаш да, материалаш шортта я, хӀаьта гӀулакх ше латтачара лоадамал меттахьа доалаш дац.

СМУ кулгалхой лелкьаш ба субподрядчикаша, къаьстта а шоай хаипо сантехнически электромонтажнии, балхаш ца леш болча «Севкавэлектромонтаж», «Вайнахтехмонтаж» яха а кхыйола а СМУ-ш санна баьрна шоашта тийшабола бу яхар. Цхьадолча дакъе нийсса да из. Цхьабакъда керттера бахьан из дац. Керттера бахьан да квалифицированни болхлоех къаьстта а каменщиккий, штукатурщикий, слесарий квалификаци йолча болхлоех йола 100 гаргга саг ца тоьар. Хетаргахьа, керттера бахьан из да педагогически училища общежите отделочни балхаш сеца латта хӀана бутт гаргга ха хилар. Геттара мела дел уж балхаш Гудермесе хьалъеш латтача юкъерча школе а.

Уж тайпа моттигаш мига а могийташ, квалификаци йола болхлой хӀара аьхки балхаш де Казахстане ухаш бахьараш а доалаш багӀа СМУ кулгалхой. Из иштта дале, хьалхагӀе уйла а яь юаш болча моттиге шоай низашка уж профессеш йола кадраш кийчъе мегаргдацар? Цу профессех дукхагӀа йола нах баьца-дика специалисташ ма бай, духхьашха балха баьккхараш шоашта юхе Ӏомабе а доарадолаш.

«Мединструмент» яхача завода болхлоашта хьалдеш латтача 96 квартира йолча цӀенна эша ерригга гӀишлой материалаш тӀаьлай, цхьабакъда, маркхал кегабу установка дӀаоттаяьна болаш дукха товарах болх ца беш каст-каста латта безаш дула болхлой. Мегаш, цу бахьанах болх ца беш латташ бӀаьрча ди даьккхар цу бригадо 24 июне, хӀаьта 26-ча июне а дийнахьа 11 сохьат дазлалча лаьттар. Цахи механизмаши сайна латташ йола моттигаш наг-нагахьа хиний Ӏаи, цо хьахьехк гӀишлошъерий къахьегам вӀаштӀехьбаккхара эшъе цӀенданитта кхоачамбоацараш хилар.

Цхьанна а тайпара ди йиш йоацаш долг гӀулакхаш СМУ администраце профсоюзни организаце производствении бытана лелаеш хилар хьахьекх дукхача факташ. «Мединструмент» яхача завода хьалдеш дола цӀа тӀаьдаргӀоча шера мара хьаллаьтта дезаш дац, 2 бутт ба наха цига болх бу. Цхьабакъда, догӀа делха долалеча кӀалъотте, делхьийга салаӀа, хӀама дац моттиг яц. ДӀа-юха хаура яхи цӀаьг кийче аьнна эзаьха ениай йола, цхьабакъда, уж цӀалгаш кийдара хьакъехьа хьехоаш цхьакха а хӀама дац. хӀаьта сатийнна Ӏоховиш моттиг йолаш лелаш тӀишлошъераш я ба. Малара аьлча, цу коллективо Гудермесе болх бу-м дукха ха ма йий.

Е хьанаргъя вай цхьаькха укх тайпара факт. ГӀишлошъеоа хала четаргдар Ӏуоре дена сарраьна хала болх а баь биставаьлча душе а вахнийн кхоехаш, цхьабакъда душаш цхьашпахьа а йолаш ян. Шоашта капитальни гӀирсаш хьалле мича йоах болхлоша-м аьхки дуча цхьа бахьан дутеной мукъагӀа хуллъзарб мара СМУ начальника кев. Азаринцев керттерча инженера кев. Евтуховев дувц, уж тайпа душаш хьалъе вӀалла хала а дац пхаш, цхьабакъда, хабар мара кхе маргера хьагуш хӀама дац.

Цукха бехке я СМУ администраци хинна ца Ӏеш, производствении гӀулакхашка порядок оттаелга санна, иштта коллективо тӀайийца юбилейни шерара декхараш кхоачашдара, къахьегама овсарле лакха йолаш болх бе болхлошта эша хьалаш вӀаштӀехьдахилга административни персоналгара хьалехаш йоаца председатель Беленякин йола постройком а.

С. ЧУХАРЕНКО,
Нохч-ГӀалгӀай облсовпрофа производствении балхий вхалони отдела заведующи.

Белгородски областе Боля бешашка («Батрак» колхозе) ... — Цу вай хьанарче едукха фабрика колхозаша пачхахьалехенга кьонг дохьен дахк.

Цу боахамах дикагӀчарех лоархӀаш я Шебекински районера «Заря» яха специоз. ДӀадаьча шера пачхахьал хьенга дулх доккарах баь пайда цхьа миллиона 320 эзари сома мехка ба, хӀаьта тӀакхетача хӀара центнерага дӀадодар — 48 соми 50 кепиги, хӀара бежанна дийнахьи буси тӀакхетадозал — 800 грамм. Специозе шийн концентрированнии гӀомех доакъера дукха силос, йол, ялт кийчду.

«Зарий» къахьегамхоша дош денлад Советски Ӏаьдала 50 шу дузаш шера йола хьайбай продукташ яхаре задани кхоачашъе, пачхахьаленга 48 эзар центнер бежана дулх докха. ТӀакхетача цхьа центнер дулхага дӀадодар соакарчул 2 сом чуханаьа докхаза я планал совгӀа 180 эзар сома пайда бе я.

Доахан дорстедеш я массех боахама расчетни звено. Церех хӀаранега дӀаеннай хилинза вргӀоаца инвентарь а, оборудовании а. Цхьан хинна 7000 бежан дорстадеш ферме болх беш 35 саг ва. «Зарий» къахьегамхой хӀинзале пим бола ди долив нӀирага а бежана болх беш ба.

СУРТА ТӀА: специоза ферма.

О. Сазова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛАКХА ДА ХЬОКХАМАШ

Лакха хьокхамаш даьхад ах шера задани кхоачашъеш «Сунжанефть» мехкдаьтта - промыслови управлене мехкдаьттахоша. Планал совгӀа цхи эзар ах эзар тонн гаргга доагар а доаккхаш 103,1 процент кхоачашъяьй коллективо мехкдаьтта даккхара план, хӀаьта газ дяккхара задани кхоачашъяьй 105,7 процент, дукха я планал совгӀа яьккха газ а.

Дика къахьийгал укх ах шера П. Еремеева кулгаллеча № 2 йолча промысла коллективо. Июнь бетта план 101,4 процент кхоачашйир цо. Планал совгӀа управлене даьккхача мехкдаьтта юкъе а цонагӀо дакъа дӀалоац цар. Даьхача толамашка хьежа управлене карара кара тела Шелбайдах лаьккхай промысла коллективо.

Р. КОТИЕВ,
«Сунжанефть» НПУ планови отдела инженер-экономист.

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

ТӀайийца социалистически декхараш пачхалхахочун плана тӀехкхоачашъеш хьайоагӀа Грозненски мехкдаьтта чакхдоахара завода коллектив. Толамца кхоачашъяьй мехкдаьттахоша ах шера задани. Сийбда мехкдаьтта продукташ арахецара план кхо ди хьалхагӀа кхоачашйир, хӀаьта ерригга продукци арахецара задани — ши ди хьалха.

ТӀехкхоачашъяьй мехкдаьтта чакхдоахараша къахьегама овсарле лакхъяра йола задани а. 1,7 процент лакхагӀа я из планах дерхӀаш хинначул. 230 эзар сома мехьа оузкъе кхоадаьд продукцега дӀалоаз доахарах.

Заводе социалистически яхье хьалха латт Р. Быченкова кулгаллеча цхьоалагӀча цеха. Р. Букавин начальник волча йиъалгӀа цеха технологаш.

Л. ФОМЕНКО,
тха штате йоаца корр.

ХЬАЛХАРА МАШИНИСТ-ПАРТИЗАН

Советски Ӏаьдала 50 шу дизарга

(Очерк)

ВорхӀ воӀ-ихьа йоӀ барзӀ дезаьхевар Газдиев Мусий. Атта ца дав пачхаьъ къамий цӀий мийнача, иза берчанах боалар воаллаьча халача доахазуж хьажал дезал кхаба. Къоье 1880-ча шера ваь Юнас къаьстта белгӀал раьшийн бежаннета юкъе дӀачай чӀоагӀа хьесан долаш хилараш. Къе ваьача къаьнача Мусийна заглоха я хьаштдацар беррига къонгаш нахаьа шера на новкъа боахийла-м. хӀана дьача нӀоагӀа хьел долаш на хилача вӀаштӀехьдацар дезалга дешийта. ХӀаьта Мусий-м воӀ на паний воӀ. Боагашбезам болча эрий доттагӀашка гӀоллалла хала вӀаштӀехьаьлар къаьнача Мусий Владикавказе ремесленни училищ Юнас лоша вахийта. 1899-ча шера ремесленни училища йистедаьккхар кхоаш воагӀача Юнаса. Боккха къаь бае из къьнача Мусий дезала меттел, тайппина а гӀалгӀай мехка кертара бевкаргӀа болча Мочкъий-Юртарча гӀалгӀашка а.

— Хезатий шоана, Мусий воӀ Юнас цӀера машин лехкаш хургва бохий? — олар цхьанне.

— Цнчара хӀана цӀера машин лехкаш хулар гӀалгӀа! Сацалахь, ваь цо я белабеш, — хулар цхьна долаш делалла жоп. Цхьабакъда, Юнас цӀера машин тӀа болх беш хургволга хайча тӀоабаьтта. фолг санна хуппар тамашийна гозал Ӏомаьна сагах наха.

Дукха боал бе бийзар цу хана дӀакхинга саг хинначи Юнаса машина къар кхача. Цхьаьккха а кхоачам ӀаьдӀара зево а «кукушка» олаш бола ше-кхо паровоз мара да хиннача цу халача хана салаӀалга фуд на хоаш болх бе бийзар цун паровоза тӀа хочегар волаш. Цо тамашийна низ болла машино цӀогӀа тохача бераш меттел боккхий бараш а кхералора.

Юххера а машинист хилар Юнасах. Тайп-тайпарча ниххеб ечи дарозаш ихувлар цо Ӏаьржа кӀур а тувсаш, гӀо дехаш санна дувхьаш бодача паровоза Дербентера Баку я, Бакура Дербенте а. Цхьабакъда Юнасах машинист хиннавале а хувцаленна хӀама дацар Мусий дезала вахаре. Хьалха а санна цӀаккха дргаьина хувцаш ца йош хьажиӀа сехкали бераш гӀалдакхий чайн хулар дувш.

Юнас дешна вахалехьа еш хинна уйлаш яр къаьнача Мусас яьраш. — Сенна байбаевба заман бала? Хьайна кхайкхаргва вершъестал дехаш?

Цуттача уйлаех Муса меттел ерригга ГӀалгӀайче а йоалтача хана керда хабараш кхухьар чаггахьа даьна а наьна а совгӀат а тахьаш массехк дебйийса зывкха цӀавоагӀача Юнаса. Цо таьна а тайпан наха а тувпар арена мехка пачхахьа воха а ваь яча хувцаш мигат долаш революцианернош хилараш. Цтикха йолзар нанех цхьабарий цӀераш. Цо цараба юкъе вера а Юнаса санкувна машиннаькъий тебошка а пачхахьна дувхада барий бутжеш йолга а, цар Ӏоай вахарал деархӀахегӀа из гӀулакх доархӀалга а...

1917-ча шера хьайнача Октябра гӀа шна йола тата хьахезар укхаа гӀалгӀай мехка а. Ленина бахийта пайзала шикалаш Серго Орджоникидзе а Сергей Миронович Киров а кхаьчар Кавказе. Болабезар гражданска тӀом. Деникински арме цӀера ала кхьачар Мочкъий-Юрта а ерригаза ГӀалгӀайче санна. Эзараш болча гӀалгӀай кӀантанна махе боохадхошта дукхьала нийра латаш цар дене йолхлоша шоаште юкъезаи. Ленина дӀайолаяьча гуранна къовсамах кхийтта Мусий Юнас а.

1918-ча шера 15-ча апреле Наьсарен-Вокзале хьайбайлар гӀалгӀай хальстанцерча перроне гӀоала. Цхьа балашт тӀа ю шота хьаьса вагонаш декхар. Гаьна гуча шийкхар кӀайчар генералерей разъезд. Гуйна тӀехьашка лаьттача йоккхача тепа тата зазьлав Машиннаькъал сехьа Ӏо я яхийтта эйикхар дьаьтаза пхо, цо дӀьатаора урагӀа дахийтар гӀоразаь дьаьгга. Хоарнабаь чуйдахийтиш кирпишкех юьча путтевой обходчика будка цхьа са...

Шорттига йола тӀема гӀияссерӀ етта йола вордаш. КӀайбарашта юкъе а баьхаргӀалгӀаш хьагул я беш цхьан дахал Шачала духьале аь хиннача гӀапа чу гулбо цӀеча эскара шалкъоша бита...

къа вокзалий съезд. Съезде ба Бировани Бутырина. Съезда делегаташа къобаьллаь хьаллаьхьар Советски Ӏаьдал. Цхьабакъда пачхаьа овсараш кӀайкзанаш, мутӀаора дан эзапалаь хьалтараш жӀале ший багара тӀехх мотора бере на хена загабар Ӏаьдал. Цар керд-керда паьккъаш лехар, мелла уж сий зайна зале а. Советски Ӏаьдал къона доллаш ача. ДӀалаккха Наьна бӀавга ца хӀача санна къетелар керда Ӏаьдал хьаллаьнна гӀалгӀай а. Цушта бахьаьнех цхьа баьхьан хилар кӀайбараштa Мочкъий-Юрта тӀаьта а. Дукха цӀий лаьтта лахар цига моастагӀий а гӀалгӀай а. Бакъда селлар гораша а шиарагий хьехамашка а кийчбенна хиннача моастагӀашта хайда къахьегача гӀалгӀашта керда атта Советски Ӏаьдал чел дукха деза, из дӀа ца лалийта шоаш а шоай мохк а хӀалак хилар уж дата кийча болга. ГӀалгӀай къахьегамхой тоний пхорчески волча шалтаеки кӀеанга деганзар уж лаьтта. Доккха во хьаьчар къаьначa Мусий дезалга а: меттахьа толаш оттаенна цу пхьа кийтахьа гуйрене юаллаьча лаьтта лежар Мусий пхи воӀ, хӀаьта цхь хала чоакаш кинна аллийсаь. Уж иш а лелар цу чоакаш бутт ца боаккхаш. ВорхӀлех пхь воӀ кӀайчаь сака гӀ делар Мусий Мохк, халла вола бальанне цар шоай вахар дӀаенна хилара денал телаш Мусийна а цхи воӀа Юнаса а. Цу хана а цхьа тӀехьагӀа а эттара зивагӀча бехктокхамегӀарча моттиге диттар хьаеран Юнас.

1936-ча шера, 23 феврале араяьнначa газета гӀа олу: «ЦӀеча партизаний отрядаш Наьсаре йита а йита юхьаьалх доахаш долчахьа. Сенна кӀайбараш тӀалатарга хьийжар уж. Лерта багӀа моастагӀий цӀена ореничаш а йийча эра а яьклаш шеайбараш хьежаь. Дукха я ээжанна болаш а хьал-Ӏо укхаш лелар уж машиннаьаькьа тӀема гӀирс. Сихбенна хьувлача цар на юкъе какъа на доацаш цхьа саг ва — Газдиев Юнас...

КӀайбарех хьалийна ювхаш йолча Наьсарен-Вокзале кхача дукха хало да еашар Юнаса. Цхьан цӀен коа наӀарашка юха я сепа цӀен-даьга кхайка вӀаштӀехьаьлар цун. Хьаларахьлар кьона кхалсаг. Бога бахье дена керте йоалаш хьаша де а дийна, ярашал а дахар-денар а хьаттачул тӀехьагӀа чувийхар цо Юнас.

— Джамбот бӀаргага безам бар са.

— ХӀана цӀагӀа ва цо. — жоп делар кхалсаго, — йакъда каста чува везаш-м ва. Веле, хьачувола, — аьлар кхалсаго. Дукха ха ялале чувера Джамбот а...

Кеа хьачуваьлар Дудургов. Юнас бӀавтагӀовшеш сенердар ца сихагӀа цӀагӀа чувалеза. хӀана аьлча цига юкъе гӀолла сатеш байна лелача кӀайбаран вовза тарлора из. ХӀара минута иштта уж таолова Джамбота цӀагӀа чубаьха а. Шеко ялаз. сучаваьлча цун доттагӀчоа Юнаса топаш тохоргхилараш. Дукхаханешта хоеш дар Газдиев Юнас цӀе партизан волга.

Кова гаргаш тӀа а къайла бийса тӀехьаяххалча къамаьлаш деш баьргӀар доттагӀий. Сатоссаш Ӏаьожа фертa а кхелла Юнас вахар. Баьъда цхьа саьат цаллашкъ из юхаверз халло ший Ӏаь-дешний воӀ Махьмад-Гирей а волаш.

Юха а хоалалехар дӀаьха хьачаьл. Махьмада оаьа хила гаганар, цо йоахар, нагахьа санна кӀайчар гӀулакх сахтий шийна топаш тохаргья. Юххете а оаьа хилар из. Шоай боахе таргой а дена толча кхаь аӀашпача саго гӀапа чуоа арабаккха даьхӀар кӀайча бантиташа цӀайаьккха гӀема гӀиппс.

Газдиев Юнасан цун новкъостал хьалехa гӀулакх мелла из дира тале а хьалдала даьрхӀар тхьан яхь саго. гӀалгӀай нагийча наха. Баьлеча Ӏаьржача бус шорттига гӀад йола оагӀорахьа йоахар вордаш. Парна хьалха массеех саг вар. ГӀапа чхарех беттача дена юкера хьа а къаьсти Юнаса хьагӀавера цхьа саг. Цхьа шоаза йист а хиина юха чудахар на гӀера чу. Цул тӀехьагӀа дукха ха ялале гӀапа чура хьаьаре а йоалаш вордаш тӀа еттар тиъаь ялхийтта бомбометн бомбаш чуйоадаш шин бӀаь йьиттен. Машинист-партизан Газдиев керте лаьтта дена зарий гупара юрта кхаьчар, шоаш лаьрхӀа хиннача кӀайбарех лора а дуж. Дудургов Джамбота коа кхаьчар вордаш. ЛаьтагӀа ехкар цар бомбометаши бомбаши. Юрт йита а йита шоай бараш болча хоьнагӀа бахар кӀантий, цига уж дӀахьахийтер партизанех.

Юха а Наьсарен-Вокзале дӀа йоал цӀе байракхаш. КорзагӀа баьнкача кӀайчаь чамотта тӀом бу партизанашта духьал. Гера а тӀема кхоачем а аш партизанашта, бакъда из за моттиг яц моастагӀчунгара хьа ца даькхача, сенца доаккхаргда из хьа? Газиев, герой Владивосток, — хьайоаккхача беча тӀема кочантуюшена тӀа оаха оал: «Шу хьалхагӀа аш са доттагӀашеи цӀеча партизанашта — гӀалгӀаша Махьмад-Гирей Дудургов Джамботеи кӀайбараш чухиначa гӀапа чура ара а яьха дӀаедка йоахх бомбометаши бомбаши. Тхо хьежал царга, уж йолаш я. Мичахьа еча бакъахьа я уж?...»

Сона хьалхашка укх тайпа цхьоалагӀча, тайпа шоллагӀча, тайпа кхоалагӀча шерашка советски органий бехктокхамерча болхлоша Газиев Юнаса тийннача документий копеш. Политотдело Юнаса деннача цхьан удостоверене тӀа йоах: «Ер удостоверени деннад ков. Газиев Юнаса, из Терский областерча тӀемахой политотдела инструктор - организатор хилар тешал а деш. Укхан бокъо я мах боаллаш массайолча телефонах телеграфех, почтах пайда эца, массайолча тӀа-юха лелача цӀера машинех хьаштдолча вагонаца, хи тӀа лелача кемашка, кирпаькъашка лелача транспортаца дӀа-юха леза а хьашт долча тайпа герах лелале а.

Массайолча тӀема доакъой бехктокхамерча болхлоша, администраце а, кечай а машиннаькъий а кулгалхоша укх сага эшаш дола гӀо-новкъостал дойла». Цу цхьан документе а дакъа тешал ду Газиев Юнаса хьа белар боккха а сийлахь а революционни никъ хилара.

1921-ча шера Ленина баьча тӀа-хьехамца машиннаькъа тӀа юха бала а а наха паровоза машинист волаш болх бир Юнаса 1941-ча шерага кхаччалца.

Пенге вахача кхоалагӀча шера цу деттадув сенар ше мел деттаду Октябрьски революцен гӀулакха доагаш леналах дӀаза хиина Газиев Юнас дожадола дог.

М.-С. ПЛИЕВ.

Гудермесски района «Гудермесский» ахача совхоза пхьоалгІча отделенина гаьна доиццащ 350 гектара тІа дІадийна дута ю. Из дІадахача шера хиначул шозза дуккхаГІа ю. Массеж шу ю Денф Тен керте латтача бригадо совхозе на маьхера культура кхеш. ХІанаьлпа гектара тІара юкъера лаьрхІача 40 центнера дуккаГІа дута чуда вІаштІехьаьлланар тхьа, — яхаш дуьйцу бригадира. — Баккъала укх юбилейни шера лаккхара социалистически декхараш тІаийна бригада коллективо — юкъера лаьрхІача хІара гектара тІара 45 центнер дута даккха дош деннад.

Из дош кхоачашдара ю мел деза ду дута делалераша. Дика кийчдаьча лаьтта дІадийнад дута, цунна эша гІулакх агротехнически доаццача хаца ду. Иштта ханнаьдьк сиха оасар дир, кий дикдар.

ХІана дутана самолетана удобренеш товса лерхІ бригадо коллективо. Из болх бе баьхна летчикаш ба укхаза — Радимушкина Анатолийн Былылов Николайн.

Шоаш болх дІаболайбьача дийкаьхь 120 гектара тІа 24 тонн удобренеш тайсий летчикаша. Из болх кхаь дийнаьхь чакхбаккха дерхІ цар.

СУРТА ТІА: бригадир Д. Тен летчикашца дуга плантацешка удобренеш товсара гІулакхаш дуьйцаш ва.

М. Пашмова сурти тексти.

БАЛХАШ КОМПЛЕКСАХ ДУ

Денгаре хенга шерлу алат чуэнара балхаш Шаьла района «Ассиновский» совхоза кхащка. Юбилейни шера тІаййна, социалистически декхараш кхоачашдара къовсам доаттабу совхоза кхаш леладераша.

Юхьанца дакхача темпанца юхалаьх механизаторашка алат чуэнара балхаш. Хьалхарча масеех дийнахьа итташ гектараш тІара мукх хьеркха касарах Іобиллар цар. Юбилейни шера хьунекъаш доапнача хана чуэнара механизаторашта юкъе хьиажача социалистически ахье хьалха латт комбайнераш М. Берсаев, С. Джабраилов, А. Халиеов. Алат чуэна доладаладехьа механизаторашна шоай собрание лаьрхІадар эттара хьалха бІаь гектара тІара алат чуйнача механизатора комбайн цІе седкъа беллара белгаль яккха. Цу гІулакха чІоагІа ахье баьнаб совхоза механизатораш.

Касарах Іобилла мукх бокъалушехьа я оарда. План 14,2 центнер йолча, хІара гектара тІара юкъерд лаьрхІача 16 центнер болл мукх.

ХІана геттара чІоагІа доархІаме да алат чуэнцаше а, тІехьа доакъара лаьрдІа культураш дІаер. Из дика кхетадеш хьалхаГІе а ну гІулакха кийчо яьр механизатораша. Цулухьа платах мукъадаьнача лаьтта пахалдаш болл бу кхаш леладераша.

Нашта дол из болх совхоза кхашка?

Совхоза керттерча агронома воа.

Хьахороева дуьн: «ЧІоагІа йоайхе бір оаха укх шера доакъара лаьрхІа меогаГІа дІаэа культураш дІаера. Вай Коммунистически парте яхача тайпара хьайхаьта урьал доакъо Іалашдара йоакха [illegible] я из. Кузухьа ІІасти йоаддар а но бойн [illegible] тейаш дола гІулакхаш тейкало оаца».

ХІаьаьде совхоза кхаш леладераш нйс бІаь гаргга гектара тІа силоса лаьрхІа хьажкІа, 87 гектара тІа судашка дІайийнай. Из болх дІаэо а беш ба совхозе. Къаьста дика лез из болх кхоалаГІчен, Вазмезьгина отделенешка. Совхоза кхаш леладераш кхаьал соврІа масеех бІаь гектара тІа дІае лаьрхІад силоса лаьрхІа йоза хьажкІа.

ДІададахача шера доакъашка дрий ара тІаьнина баьнаш хьакхар бахьан долаш кланва соврІа 260 тоні йол Іалаше вІаштІехьдаьлар совхоза. Из доархІаме резерв укх шера а балха тьа пхаьвоадае дута ба механизаторашта. Бахьеш укх шера кхи а дуккхаГІа пайда оаша доаггаргдІа ювракъаш карча хьаГІенет. Лоашка ахча плана хьежача доаГІачул шозза дуккхаГІа доакъар Іалаше лерхІ совхозе.

Іа чеа шийлен дІаьхен хилароаш хьайбаш дертГа Іанталаха вІаштІехьдаргда совхоза хьайбаш леладераш.

А. МАГАМЕДОВ.

ВЛАДИВОСТОК. Юбилейни шера 3 эзара 7 бІаь гектар дуга плантацена лаьрхІа лий дахка система хьалхе доаш деннад Приморье хьекъашхоша.

Синтахоэск совхозе хьалхь йоалаш нитт секунда 9 кубометр лий тотташ йоле шолларІа подъемера ирзи эттара хьалларе автоматизированни масосни станци. Станце ухх шера а лий кхоечийтаргда дуга кхацка.

СУРТА ТІА: совхоза дуга кердача плантацешка лий дулларгдола магистрала керттера канал доенкхача.

Н. Назарова сурт.
ТАСС фотохроника.

АХКА — ОТПУСКАГІА УХА ХА

Нохч - ГІалгІайчера салаІа ваха уха йола курорт лаха хала да вай мехкара. Республика халкъа болхаме болх бу 25 эзар соврІа саг профсоюзни санаторешка, салоІача цІенешка, кхычахьа шоай унахцІено чІоагІъеш хургва укх шера а. 20 эзар соврІа болча наха, кІезиг-дукха мах хІатІабаза мара ца беаш, пачачаьалкхен социальни страхованешна рузкъай четах санатори ваоба зарен салоІача цІеношка салаІаен путевкаш тергъа. ХІаьта ши эзар гаргга болча наха уж путевкаш мах боацаш а тергъа. Санатарешкен салоІача цІеношкен ахча предприятейн фонда средствай четахи бизача маьхахи путевкаш дургъа 9 эзар совраІа болча наха. Профсоюзий профилактореша хургва 1600 саг.

Республика профсоюзни организацешка къахьегамхой а цар берий а унахцІено тоарсен пйрга салаІийтаргей 1 миллион 700 эзар сом гаргга ахча доийтаргда.

Республике чІоагІа дегІадоагІа къахьегамхоша активно салоІилга вІаштІехьдалар. Туризма хьалхьарча, областной совето профсоюзни организацешна цхьана чакхьоа дукхачеш наьха турнизм дегІадаьдара, физкультура коллективашка туристически секцеш хьаэра, туристически клубаш яхара, унахцІено чІоагІъяра туристески базаш, прокатна пунктий сеть шерьара гІулакхаш.

Беленой-Іама йисте 100 сага лаьохІа сезонни турбаза йиллай. «Спутник», «Горный воздух», «Дружба» яха пионерски лагераш йолча моттигашка цар болх йистебаьхачул тІехьагІа йоакаргйолаш я иштта къахьегамхоша салоІа баьлаш.

Экскурсешни бюрос чакхйоаз укх маршрутегІара экскурсеш — республике: Грозный — Ведено, Грозный — Советское, Грозный — Наьсаре, Грозный — МалгІабик. Закавказье а Кавказски минеральни хиш долларча городашка а.

Укх шера республике дуккхьашка хьайийлалий Грознера йоаденна Іаьоачача форда йисте. Баьшарча мысе кхоачаш йола Ерригсоюзни туристски маршрут. 15 сентябрь тІаккхаччалца йолча юкъагІа Советски Союза тайп-тайпарча городашкара эзараш туристаш гІоргба цу маршрутагІа. Туристаш цІарна эшача гІирсашна Іалашбара хьайийлалай цхьан кагта бІаь саг Іалашвергвола прокатни пункт. Шоаш къаьстта туристски походаш еха дуккхача туристий йиш я «Автостопа» ноткъостлие доадам боацача маьчах (1 сомах 500 километр) кхуьлача автомашинашка аха. Грозный — Киев — Минск — Вильнюс — Каунас — Рига — Таллин — Ленинград — Москва — Грозный маршрутагІа гІоргйолча поездаца ваха воагІаргва 500 гаргга саг. Профсоюзни организацешка гІолла пхи эзар гаргга болча грозненцашка кхоачаргъя турбазашка, кемпингашка, теплоходашка ахара йола туристски путевкаш.

Иштта гІулакхаш вІаштІехьдаьккха салаІара масее а тайпаша республика къахьегамхоех 130 эзар саг чулоацаргхилар лерхІаш да.

Юбилейни шера хьалхе йолалу бІарччача шера цахалдаш болх бергболаш, цхьан хана 265 сага Іе моттиг йола турбаза. Цига хургъя комфортабельни гостиница, ресторан, концертни зал.

300 соврІа болча наха шоай отпускаш чакхйоахаргъя воаал дола социалистически мехкашка — Чехословаке, Болгаре, Венгре, Польше гІолла аха йоагІаргйолча туристски поездаш тІа. Туристий пхьа группа теплоходаца Дунай тІа гІолла дела а дийнна, Европа ялх мехка: Румыне, Венгре, Болгаре, Чехословаке, Югославе, Австре а яха цу мехкех бІаьг а теха йоагІаргъя.

Вай республике 15 эзар саг хинна ца Іеш вах ба аьхке ухаш чкъаьрий доадаш. Города Ястошчарча лаьттаех эзар гаргга гектара тІа болхлойи гІулакхерча маьхеш бешамаш я. Бешамаш леладераш-любителаш 17 эзар саг ва. КІиранзенашкен цІейн долча деношкен бешамашка салоІаш 10 эзар гаргга саг хул. Уж ба болхлой, гІулакхера нах, цар дезалий членаш. Из хьинаре салаІаре дика форма я. Цхьабакъда, вай транспортни организацеша дуккхаГІа йоакхо яиза яргъяц уж беррига нах автотранспортаца Іалашбеча тоадара.

Укх шера август бетта дена вай республика дукхаГІа йола предприятеш салоІа ши ди а долаш, пхе ден балха кІиранга йоалаш хилар дуьвален шерра торонаш хургъа къахьегамхоша салаІар дикаГІа вІаштІехьдаккха.

ХІана къоаста а я, город Грозне хІара района тІачІоагІъяьй салаІара донаш. Ерригача торговле, транспорта, культура, унахцІено лоралра, физкультурай спортен предприятешна, организацешна, общественни порядок лоралра органашна шо-шоашка кхоачача лаькъе долла а хІана дола дарлдаш уж зонаш салаІара дикаГІа лаьттув хургйолча, тайпара кийчъяра, вай республика къахьегамхоша культурни салаІар Іалашдара.

П. ПОПОВ.

КОМСИЙ БЕШАМАШКАРА — ДУКХАГІА ПАЙДА

Наурски района «Плодопитомнический» яхача совхозе ерригга а 162 гектар мара яц комсий бешамаш, хІаьта царех 87 гектар мара латаш яц. Дукха ха яц уж комсаш дІаерІа. Мичча тайпара зале а, дика хьийнъача комсаша Іалаьмате боккха пайда лу совхоза. Укх масеех шера комсаш кхоллах иштта дукха пайда баларах совхоза кулгалхоша, специалисташа боккха теша табайтаб из маьхера культура кхиара.

Дика хьувкъаьлар комсаш леладераша из культура дІаэдахача шерашка, баккъала, укх юбилейни шера яхьа дикаГІа хьувкъаьс декхараш тІаийнай совхоза комсаш леладераша — хІара гектара тІара кховаткъен пхиъ центнер, планах йоагІар кхоатакъа центнер мара йоацача. Цу гІулакхо йиш хулийтаргъя Октябра цІей тІаккхачаш Даьхенна планах лерхІачул совгІа шоаттакъа тонн комсаш яла, хІаьта совхоза хула пайда а иштта хьежа совбаргба.

Октябра 50 шу дузача шера тІаийна декхараш толамца кхоачашдара тІаргІентта къахьегаш ба хІана совхоза комсий бешамаш леладераш. Цу пайдаерча культурана дика гІулакх дараш комсаш мухала чІоагІаГІа хьувкъаьра хьалхе а вІашагІъелла комсаш леладерий ши бригада. Цу бригадашта кулгалдеш ба дуккхача хана деза бола беш а комсаш кхиара говзал Іалаьчате дика Іомаль а йола Галина Николаевна Лыкован Михаил Александрович Барановн. Шинна а бригада болхлой йистебаьннай кулгашна деш бола къахьара оасар даь. болабеннаб шоллагІа оасар де. ЦхьоалагІча бригада болхлой М. П. Черкашина, В. Евтеева, звеньевая А. И. Глушко, хІаьта шоллагІча бригада болхлой Н. М. Алленова Е. Никитенко, Г. Богаченко — уж ба шинна а бригадацара шоай ниа ца кхобеш дика къахьегаш бола болхлой. Комсий бешамашта гІулакх де шоаш болабелла дена цхьанкха ди дІалакхийтадаш цар шоай смени норма 150—180 процент кхоачаш ца еш. Цул совгІа белгалдаьккха еза шоаш ду балхаш цар тІехника деш хилар а.

М. А. Баранова кулгалдеча бригадара болхлой йистебала боахк комсий хетолгаш хьалдийхкаш кхоалагІа бордосски жидкостаца опрыскивани хьы. Цу бригада лелаю 74 гектар латташ йола комсаш. Ала дезаш да болхлоша Нестеров Михаилел Самосулова Юрен бордосски жидкость тІехника кийчъярах кхоалагІа ю опрыскивани геттара чІоагІа аьттув болаш чакхъелар. ХІана хьалийхка йоалаш латт комсаш. Уж балхаш а ший ханнахьа чакхдоха йиш хулийтаргъя шинна а бригада членашта хІара денна шиъ эзар соврІа смени норма кхоачашъеш хилара.

Комсий бешамашка вахачоа хьалхашка оттача сурто теша ду цига болх бераша шоаш тІаийна декхар кхоачашдергхиларах.

И. АЗУЕВ.

ДОАКЪАР КИЙЧДУ

Юбилейни шера республика колхозашен совхозашен 150 эзар гектар гаргга баьцаш хьакха а хьекха. 195 эзар тонн йол кийчъе я. 800 эзар тонн силос йолла я еза. Цунах гуш да общественни хьийбашта хилаза завгдоаца доакъараш кийчдара геттара дукха къахьега дезилга.

Мангала ха юкъе яхай, хІаьта юргашкарча къахьегамхоша дика кхетадеш а да камаьхал а йоалаш доакъараш кийчделга царех шоаех. болх дика вІаштІехьа я баьккха, тІаГІерта къахьегарах тийша хилар.

1 июль тІаккхоачаш юкъташкарча механизаторашка цоний а дІайийнача баьций а 47 эзар гектар хьекхай. Цу ерригнех а 10 эзар гектар соврІа хьекхай Наурски района боахамаша, 11,5 эзар гектар — Шелковской районерчар.

Ерригга а дІалаьоххІча республике гІолла кийчъяь йол 31 эзар тонн я, из плана 17 процент я. Науски районе йол кийчъяра план 36 процент кхоачашъяьй. Вокхарел хьалда долх иштта Гудермески, Урус-Мартана, Шелковской районий боахамаш.

Баьццара доакъар чуэцара керттердар — из чуйнна хакихара ханаш лоацьяр. Баьцаш ханнахьа хьакха а хьекха чу ца эшар — из бІавгагтичара ю да. Цулухьа геттара боккхача доархІаме да баьца хІара гектар ший ханнахьа хьакха а хьекха. Йол вІаштТокхуьдар. Кхьметтел эггара доархІамерІа йолча, чуйнна алаташ чуэнаш латтача юкъагІа а лаьсІаллийта йиш яц доакъар кийчдара ю терко.

1967 ШЕРА 1 ИЮЛЬ ТІАКХОАЧАШ РЕСПУБЛИКЕРЧА КОЛХОЗАШКЕН СОВХОЗАШКЕН ГІОМА ДОАКЪАР КИЙЧДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА СВОДКА

Районаш	Планах проценташ
Ачхой-Мартана	12
Ведана	—
Грозненски	18
Гудермесски	20
МалгІабика	14
Надтеречни	14
Наьсарен	1
Науроки	36
Ножай-Юрта	—
Советски	—
Сунженски	9
Урус-Мартана	21
Шаьла	14
Шелковской	27
г. Грозный	—
Ерригача республике гІолла	17

Юбилейни шера ши миллион гаргарча гектара тІара ца бола алат чуэца дезаш ба Краснодарски крае алат леладерой. Алат чудерзадеча хана кхашка болх беш дургъа эзараш маткаш, комбайнаш. Хьалхарча шерашка санна алат чуэцаргда поточни групповойн методех.

Дински районерча Ленина цІерагІча колхозе хІара гектара тІара 32—33 центнер гурьа дІабийна мукх оарда.

СУРТА ТІА: касарех уьла мукх оардаш латт.

Е. Шерипова сурт.
ТАСС фотохроника.

БАЛХАШ СИХДЕННАД

Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза кхаш леладераш дукха ха йоаццаш дІаболабеннаб алат чуэца. 250 гектара тІа дІабийначча мукхах 160 гектар хІанале хьекха касарах Іобиллаб. Мукх хьокхача болх беш я шиъ комбайн. Ерригнеша а дика болх бу цар, шоаш хьийга къахьела ца доаш мукх дика хьийкъа лега айдена ба механизатораш. ХІанале белгалбаьлнаб хьалха латтараш а. Уж ба И. Олигов, И. Чумаков, З. Гагиев, С. Кодзоев. ХІара денна смени нормах йоагІар 14,5 гектар мара йоацача 20 — 23 гектара тІара мукх хьокх царех хІаране.

Кийча я совхозе алат оарда техника а. Укх деношка балла араяргъа алат оарда комбайнаш. Хьекха улла мукх боккъалуш латт. Мукх чуйнца боаллаше а болалургба кхаш леладераш 2470 гектара тІа дІадийна кІа чуэца а. Ерригга а алат шийтта дийнахьа чуйна бала дош деннад механизатораша. ХІанале дукха пожнивной культураш дІайирІай боахаме доакъара баьцаш чуйнцача лаьтта — 400 гектара тІа силоса лаьрхІа хьажкІа, иштта доакъара лаьрхІа мукх. кхийола культураш.

М. РАШИДОВ.

ИСЛАМИ ЗАМЕИ

IV.

Іилман техникан дуккхача наьха кхрадеханца ухх вай деношка, дош доацар хет Іалашен обществан тайп-тайпара яленеш КъорІа тІеи ислами ахкача тайпара кхетарах. Дына керте латтараша, этта хьалаш кхета а деш, хІанз керттера кхьа тІайохийт сага хиланна, цун духовни гІулакхашта. Тайп-тайпарча догматически дешашта Іаьла хилар, Мухьаммад пайхамар хилар, ялсамалеи жожагІатеи хилар, Іаьхертдеках тешар, и. кх. дІ.) тІайохийташ хиннача хиланна четта дІаотт массаза а даьлах тешарий вахарцен бытапен. Цар производственни, общественни, дезала юкъеоча вахарца, дешта аьлча даьлах тешарашта гаргаГІа долча, цар дего къоабаледеча хІамашца юкъаенна йола проблемаш.

Даьлах тешараша юкъе болх беш дына керте латтараша къаьстта моттиг хетаю мора̀ла. Из-м кхетадеш а да. Наьха оамалаш, тайп-тайпара правственни проблемаш даьлах тешараша часса а загайоахкаш хиннай. Цар дезалцарча, гаргарча наханарча гІулакхашца юкъалчал доацаш ювзанна йола уж, дезалий дай. хана боккхаГІа шоаш хиларах тарва, цар са тІалатташ хиннай. Наха юкъе лела гІулакхаш цар оамал АллахІа ше оттаьй яхаш тувц дына гІулакх дераша. Цар хьеІу нравственноста проблемех дола дуккха тешаш. Уж теоригаш а къоастаде шоай торо ца хиларах, цу даьнье дына керте латтарий гІулакхий маІан хьахьоккхаш йола доархІамерІара ши моттиг юкъагъяь вай.

Ислам арабаьнначул тІехьагІа мара лертта. адамий ІаьдалагІа ваха болабеннабаш нах ахаш дала коота бетта раш тешабе гІерт дына керте латтараш. Цу ханналца «деттаГІал ахар наха вІалла фий а хайнадац», «наха шоайла вІашин бооабаьб», «тайп-тайпара дуламаш лелабаьд», «хІалах хула дІакхьача хиннаб» яхаш дувц. ХІанзе а белгалдоаккхаргда вай, цу тайпара хІамаш бакъдеш дувцаш болча хІанзарча дына керте латтараша юкхьанца хиннача буслба наьха дына керте лаьттараша лийцар ше маларра юхакерлалоахаш хилар. Эзар шу хьалхагІа хьакхайкалал цар. Исдам арабайладехьа «джахилийя» за лаьттай Араве вешта аьлча «кхетам боацаш», «аьхка» ха лаьттай хьина. Ислам арабайлехьа «боккъона бола ты» байзабап наха, уж тулабенна хиннаб яха маІан долаш хинна «джахилийя» яха дош цу хана. ХІанзарча ты кхайкабераша дикка шербаб цу деша доархІам. цун духхьалара, лелла хІама чулоацаш дола маІан а дь.

Адамле дегІаахара истори кІезиг дукха а хайча кхоачам ба цу тайпара хабараш бакъделча мел гаьна да кхеталара. Адамаш лаьттан тІа даза дуккха миллионаш шераш да, хІаьта ислам арабаьнна кхойтта бІаь шу соврІа ха мара яц. Харгзе йиш йоацаш хьахьекхаз Іилмо, наьха оамалий поницинаш боарамаш, е царех палаш маьарра. нравственностен нийсхоин законаш юкхьанцарча наьха долаш хинна хилар.

Адамаш хьахиннача хана хьахенай цхьанкаш доалама ца хувналуш вай деношка хьакхьача а массайолча замашка цхьатарра доархІам болаш хІана ю аьнна хинна а адамий вахарера шоай тайпра алементарни боккъонаш. Наьха маьршала кхерам тІаттабеш долча тайп-тайпарча гІулакхех нах доабара тІаерзаьь хиннай уж боккъонаш. Массе а ханашка, масала, во доахІаш хиннаб индаш дераш. хулиганаш, къуй, нах массаза а хиннаб шоайла новкъостал деш, и. кх. дІ.

Ислам арабалалехьа а первобытни отношенешка кхаьчан духхах-цІех болча гаргарча наьха (племенной, родовой) хулча бувзамашка гІолла вІашагІкхийтта бахаш хиннаб Іаройй. ХІара племя е доккха тайпа цар дедалхоша дІа-хьа леладу чурей арабьярен гІулакхаш нийслеш а нравственностен нийсхоин законаш доархІаш а йола дІаьздаь доаца законаш долаш хиннад. Уж да тІехьагІа КъорІана юкъедахараш а.

Ислам арабалалехьа нах акха хиннаб, цар шоайла вІашин боабаьб, къоалаш даьь, иштта кхыдола хараьхьара хІамаш леладаьл яхаш дына керте латтараша дувцар дуьанна а тайпара бакъдулуш яц. Хьаэнаргаса вай, масала, КъорІа тІа дуккхаза а кердалоахаш дола, шоай дай-наьной сий деш хила деза, цар халахетар де а къаьбенначул тІехьаГІа уж дІахоа а мегаргдац, иштта кхыдараш дувцаш дола дешаш. Дына керте латтараш цу хьакъехьа дувцар деза да боккхийча наха цунах тоамбар хулга а хоаш, кагийча наха еш йола шоай вланни царга гІолла чІоагІьар дукха. ТІаккха, ислам арабаллалца шоай дай-наьной сий да деш, уж чоналла боабеш, цІаГІара делхабеш хиннабалтеш? Теша йиш йоацаш дий, масала, ислам арабаллалца йолча хана вІашин къоалаш делга мара кхы деш хІама хиннадац наьха яхилга а? Нагахьа санна вІашин сий деш ца хилча, вІашин новкъостал деш ца хилча, нравственни принципаш телхаераш во доархІаш ца хилча, нах-м вІалла боза а мича дургба, вахар-м да йиш йолаш а мача хургдар. СовнаГІа хургаш «ма ве» «ма лечкъае», «ши жанен доархІа», кхьараш санна дола адамий юкъарча морала боарамаш юха керлалоахаш йола принципаш иштта ислам арабалле дуккха хьалхаГІа хьахиннача иудизмен христианствац хьакхайкаьь а хилар дагайохийтача.

Исламо, кхыча дынаша а санна, адамий юкъарча цу боарамий маІан харцахьаьккхад. Уж даьлагара да аьнна отгадарна. МоллагІа дола лаьттан тІара наьха гІулакхаш лаьттан тІара а доацаш, АллахІагара да яхаш хьех дыно. Мадарра аьлча, сага оамалий уж моллагІа йола боккъонаш хьахилари массанахьа а дІадожари наьха хьинаре гІулакхаш чакхдахар бахьан долаш хьахинна хІамаш да.

Дынах тийша хІана долаш яц вай общества мораль, ер-из чега а яц. шоаш хьахиннача йІаьххача хана адамаша Іомадаь боарамаш бокъонаш цу цхьан хана йизза шийна чу а доалаш. Цу хьакъехьа хьалан кхетадеш аьннад КПСС Программа тІа: «Эксплуататорий деал долча хана нийсайоахаш е аь на хетташ ІотеІаеш хинна нравственностен нийсхоне уж моллагІа дола, боарамаш толхае йиш йоаца вахара бокъонаш а йийя дІаоттадв коммунизмо наха юкъерча гІулакхашка санна, иштта халкъашта юкъерча гІулакхашка а. Коммунистически морале шийна чулоаш эзараш шерашка социальни Іалашацен нравственни айпашкен доаттабаьча къовсаме наха хьаІомадаь адамий юкъарча керттера боарамаш».

ДІахо. Ислам арабалапа цхьана мара хинна нравственность а яхаш йола хІандара бусалба ты хьехараш кху а дІахо болх. Цар вывот ю, укхьал ислам къоабалбеш хилара ше а ву сага дакха нравственность йолаш ахаш. Ераш а цу тайпара ши уйла:

«Къоро воашта тІаложадь декъараш дукъадеш а уж декъараш кхоачашдоеа гІолла воай общественни вахар тоаде гІерташ а хила деза вай. Дунен тІарча вахаре тайп-тайпара хІамаш нийслу, тайп-тайпарча хьалех чакхвоал вай. Цхьабакъда, цу хана ше шийга аха деза: «тхо бусалба нах да, тхо бакъ дынах тешараш да, тхо за АллахІа дахкийтараш... хІаьта, нагахьа санна из иштта дале, тхо да КъорІага хьежжа деза гІулакхаш лелаерех» Е «Дын исламо нравственность лакха йолаш хулийт сага Іовдалча гІулакхашта юхавотт из.. Нагахьа санна хьайгара хьатехаш чел дола хІама Іа дойя, вешта аьлча дочкъор деш, наьха гесага тІаккхуш хьо ма хуле, наьха хІамах хьегаш хьо ма хуле... Іаьхартдийнахьа ялсамалеи чура дикаГІа йола мийнт кхоачаргъя хьога, укх дунен тІа а хургва хьо АллахІа дуккхийха сага» Цу уйлашкара, хІаьта уж дуккха йоалаг йиш а яр, шаьора хьагІчайоал дІахо-вай юхаегІйола ши аспект.

Сенидхьа хила еза нравственни? Дына жоп ду: «Ялсамален дикаГІа йолча мийнитe» хилар дукхьа. «АллахІа дуккхавеза сага» хилар дукхьа. Цу тайпара нравственноста тешашка а тыпо, адамий юкъара, лаьттан тІарча вахара боарамаш Іо а хьекхадеш, даьлах тешачунгара тІалех ялсамала вахло дукхьа нравственни хулга. Дына тІалех лалла довча тайпара хулга, цхьабакъда, цхьанназхьа а цхьаккха теш алап сага дег чура тешаш хьахххдийтача гІулакхех. Йоацаш йолча жожагІатенцен массала а Іазане латтаргхиларцен ухаарвоах даьлах тешар. цу тайпара сага дунен тІарча вахара маІан доа а деш. ТІаккха, сага, масала, ялсамален чура вахар Іалашдаргдукхьа къоал де йиш йоацаш хула-кх из. ХІаьта адамий вахара боарамаш ца лелаяча хІамашпара общества оагІомахьара гІулакхаш? ТІаккха, из йолла хІама деш доалар а долаш, керттерар АллахІа тоамбар делга хула-кх мукъах. ХІаьта, нагахьа санна сага ялсамале дагайоадаш ца хилча, къоал де мегаргда-кх?

Малав хІаьта сага моллагІа гІулакх АллахІа хьаштдий-деций, лаьттан тІа къестадер? Дына керте латтараш. Царна долла хІама хоаш хилар, даьлах тешачи моллагІа гІулакх къоастаделга царех тийша хилар доархІаш да (цхьабакъда, цар шоай гІулакхаш делалераш теркалдулуш дац). Цулухьа, шоай хьашташ кхоачаш а деш, моллагІа во гІулакх «далла мегаш да» аьнна хьакхайкаде а моллагІа дика гІулакх во мегаде а йиш йолаш ба дына керте латтараш.

Дицде мегаргдац ды харц хилар дьахьоккхаш дола кхы цхьаькха нха гІулакх а. Бусалба дын хьехамах къйноаш даьча (нахацарча гІулакхаштіа нравственни декхар, доьшаш-ноанашна гІулакхаш деладара декхараш кхоачаш ца дар, тІаложадаь паразаш кхоачаш ца дар и. кх. дІ.) сага Іаьлагара къахетам бийхача, из декхе ваьлача кхоачам ба къиноаш даьча геттара. Къиноаш даьчоа геттара аттадеций. Веза хинна волчоа ше юха а везавалийта! Цу гІулакха цунгара эшаш цхьа хІама мара дац: ше даьчоа дег тІара декке валга! МоллагІа а эхь гІера, дІадІаккхара дукха хІама эшаш. Эггара керттердар дийнахьа а буса а даьлага кхайкаш дамазаш дела хиннах. Логика-м во яц! Зулам а даь, дамаз Іа дойя къинах цІеневнна валар-кх хьо. Аллахьа-ч гешт аде а мет. тІаккха наха фу арга?

Цига тІатІаххоач вай шоллагІча дукхаГІа нийслуш долча, дукхьаьа бусалба да хиларо вы саг лакха нравственность йолаш, юхавет Іовдалча гІулакхашта яхаш дувцачоа. Бокъонда хьежача иштта долий-теш яз? Хьадувла гонахьа бІарг а декха. Хьожарга вай нравственноста даьхе шоаш хьокхаме хинна ца Іеш, кхычар делаеча гІулакхашка хьежа а бераш ба аьнна хеталуш болча наьха — дына керте латтарий гІулакхашка. Лакха нравственность, цІенал йоалаш, тешаме, бакъдуаш хиларца вІалла а вайна бола хьекхам хинна хургбий моллаш, имамаш? Цу хаттаре оттара дикаГІа дола жоп да дына керте латтарий йоакхал, цІаьрматал, хІиллаш, царех дукха кхыдола кІезига гІулакхаш бегдоахаш дола кІоанолгаш, кицаш, пхьабургаш.

ДІахо. Бакъ долий из атеисташта юкъерчул кІезигагІа зуламаш даьлах тешараште юкъе хулаш хилар? Бакъдац. Вайна гонахьарча вахарга хьежача кхоачам ба из бакъ ца хиларах тешара. Ды делабеш вар аьина хІанзалца зулам ца деш Іийнавац. Нагахьа санна даьлах тешараш зуламаш ца де гІерташ бале, уж бусалба нах хиларах дац из. Уголовни кодексаца гІулакх хила цар безам боацандаь да. Бицбалийта мегаргбац адамий вахара бокъонашта духьалдерзадаь дола моллагІа а гІулакхаш бехке деш йолча вай (дына а йоацаш) общественни мнене из. Ды делабеш хиларо юхавотт Іовдалча гІулакхашта яхаш дувца цхьаккха а бахьан долаш бац дына керте латтараш.

Ерригача наха, моллагІча дынах тешаш уж бале а, адамий нравственноста боарамаш кхоачашдергдола хьалаш вІаштІехьдаьхад социалистически общества. Советски сага ший вахаре кхоачашъераш коммунизма сийдахьа нравственноста принципаш я. Цунна эшаш гІулакх дац дын хиажески, чакхдаллалца аморальни долча боарамех пайда эцилга.

Т. САРЫМСАНОВ.

1967 шера 28-ча июне арадаьннача «Грозненский рабочий» яхача газета тІера.

«СЕРДАЛО»
3-гІа агІ, 6 июль, 1967 шу.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ООН-а ГЕНЕРАЛЬНИ АССАМБЛЕЯ

НЬЮ-ЙОРК, 3 июль. (ТАСС спец. корр). Такха Iуьйранна Генеральни Ассамблеи заседани дIахо а дискусси хилар резолюцей проектех лаьцна. Ассамблеи хьалха ялх кха проект ю. Советски проекта тIе йогlу израильски агресси хаьржъе, израильски бIуннаш сов чекхен цхьаккхе условеш а ухтарешн машаре долонна тIехьашка даха, ОАР-а, Сирена, Иорданена Израиле дезь зе дIатакха деза.

Югославен блокех дIанахетанза долчу кхьчу мехийн проекташ тIе а аьнна израильски бIуннаш кхьу гоь цу дешe арадаха. Гаргарча Малхбоалене ООН-а Генеральни секретаран къастта помощник вахийта, цу районе чIоагIа машар оттабара къоастанза кхетIоаша юридически, политически, гуманни проблемаш Кхерамлен Совета юкъа еза.

Кхьметтел США хенайоазово а ювраллан доаллаш нэ кхаш йолча американски проекта кхьдола дешаш къоастадарна дуз дIалийнана территорешкара Израиле бIуннаш арадойхита, малабра аьлча агрессора совгIат де йоах цо.

Барайтта латиноамерикански мехка проекто лерхIар а американскийчо лерхIар могI да, цхьабакъа, из вттайй югославски проект кьалхаца тIертеш хинначa ши дага йолча делегаций ухьа дакъа хьакъоастадерглолча тайпара.

Юххера а албански резолюци проекта. Из вIашагIъеллай, малабра аьлча, агрессора бIуннаш арадахара хьаькъа дIадехаш доля керттера хIинаш тIаэнигта юкъагIдаккхара тIерзаьа йола Израилен США-ан малхбарт аттача йовхагIолча тайпара.

Деррига дешаш чулоацаш йолча резолюцей проектех совнагIа дIаяучна къаьст-къаьстача дешах йолча резолюце проекташ а я: Иерусалима ноадейски даьхье Израила аьнкха яр бехке деш а из няйса па хилар хьахийхадеш а йола Пакистана проект, бажоннаша — тIема бале как бенарайта ковкъостан дарна йола Шейце кьачуенна 19 мехка проект.

Шоай проект Ассамблее хьалдоацаш цу хилар кхьметтал американски резолюци проекта авторашта цхьашта а гуш хиларех США-а агрессора кхьча алхонатйни делегацей деррига ашкаш ухь тIехьхьарча дажйоша тIадар. валаьхар дуккагIа хьалдоацаш йола блокех дIа ца кхийттача мехкий резолюце проект тIаннйтара. Генеральни Ассамблея резолюце тIаннарa шрай даьхьax ши дакъа голосим хилаьа ергьаш.

Чоалнаерча хьалашка йола бу чрезвычайни сесси, 30 июне а тIехьа дIадехар США-с дIачуйнача резолюце проекташта голосовани ега тIехьа. довкхалга. Американски делегаци цхьаьлар цхьаболча зикалий позицеш кудлахарах. дIана аьлча цхьоголосашка се туссаш яр США. Тахяе США-с дIадийхар сов чекха голосовани ега, шоаш лелаче «кулгаш кегдара» тактика, гучоа, дика вайда бIаьякаб лькия а хеташ.

Израильски агрессех хьахинха хIиндаш дIадехера хьакъсьхьара корта болаш йола решени тIаэнарца дискуссеш дика чакхъхара Ассамблеяна ирахъарIе е а гIерташ, американски делегаце кхорчамбакхар Ассамблеи председатела Абдула Рахмана Пежвоха кия тIаьбахьарах.

Пежвоха, ши малараш Генеральни Ассамблея председателех «хош на хетар» сана а лаархIе. Ассамблеяна предложени елар шоашта хетар алара. Чрезвычайни сесси массена аьнна а болаш хьаллаьлар вIаший барта йолаш эффективни решени оттае делегацешта торо яла гIерташ йола председатела позици.

Иракха кхьча мехкашкара гIуллакхий министра Аднан Пачаче аьлар, Ирака делегаце Советски резолюце проектана тIехьа голосовани ергья.

Голосовани цул хьакъехьара къамалаш дир кхитта латино-американски мехкий резолюци хестаьча Венесуэлан Уругвайн вакалаша, американашта тоаш йолча позицешкара Танзанида вакало, массийн а санна, Советски Союза сенлаш хинача Албанел вакало.

НЬЮ-ЙОРК, 4 июль. (ТАСС спец. корр). Израильски агрессех хьахинараш тIехьа ца тетташ дIадахарах долча дешата хьажара Советски Союза инициативах гулъаь ООН-а Генеральни Ассамблеи чрезвычайни специальни сесси чакхйоллаш латт.

Дукех хелкъашта дага доаххарзи хьа а хьокхаш, тайп-тайпарча мехкий бохкхача политически деятелаша ООН-а трибуна тIара хьакхайкадло, Гаргарча Малхбоалене тар малу сингIа машар юкъметтаоттабаккха барт па хилархах а цу дахкъе боаккхаш йола хьаллара тIа а лоархIаш Израильски агрессора бIуннаш дIалийнача Иордане территорецара сов чекхен цIендарш арадоахкига вIаштIехьдаккха дезаш хилар а.

Агрессори цун гадоахараш — эгара хьалхарча аргIанха ВIашагIкхийтта Штаташ Англен — моральни гIулакха хийра бахьар. Агрессора нахьа мехкаш дIалуннеза уйлаш хьаллоацхига Iалешде шоай вIаштIехьдарг ца хилар кхета а деш. Израила гIоача хIана политически совле чукгахьа йоахккига Iалашде а гIерт.

Из тенденция къаьстта шайра хьагучаьлар селхан ВIашагIкхийттача Штатий вакало Голдберга къамаьл дича хана. Цо дуккхьала хьакхайкадно, дIалийцача территорешкара Израильски бIуннаш сов чекха арадоахкига хIадехаш йола, блокех дIа ца кхийттача мехкий резолюцийна дукхьала голосовани ергьа американски делегаце аьнна.

Цул тIехьагIа къамаьл дечa СССР кхьча мехкий министра А. А. Громыкос аьлар, израильски бIуннаш арадоахкига агрессех хийх кхидола хIинаш дIадоахкига Советски Союзо керттерех сатотагIа долеи декхар лоархI. хIаьта ишта уйла хьалхарча плаке латт советски резолюци проекта тIа. Цудухьа СССР делегаце хьаллацар иштта блокех дIа ца кхийттача мехкий групп хьачуена проект а.

Агрессор ший моттиге хIоттаргна йолча хана, аьлар А. А. Громыкос, кхайлагIа даь а гучакъе даь а бупне тIо мел деш йолча хана. хIаране кхIаорга латтергба тIом. Цудухьа израила бIуннаш сов чекхен вIендаьа аз а даьха тIом болабалехьа, вешта аьлча 5 июне кхачалла царга дииачча позицеш тIа юха тIадитар, блокех дIа ца кхийттача мехкий проекта тIа а из аьнача тайпара, эттара сагоаттIа доля гIулакх да массане, а юкъерча машара хьашташка дилла ча а.

А. А. Громыкос Ассамблея уйла тIезаар веш а а етта боаза, машар юкъаметтаоттаберга боза нимк халача хьала тIа оттабе гIертаг хилара, аравильски бIуннаш арадоахказа агрессе бола кхибенахаша дукха кхийола хьалхагIе а шоашта оттаьа услове кхоачашьярца дуаза гIерташ хилар а.

Ший къамаьл чакхдоаллаш СССР кхьча мехкашкарча гIуллакхий министра Генеральни Ассамблей тIаьхьийхар сесие шантажи барт эгIабара политикен делае гIерташ болча израильски делелий цар талоахарийн гIулакхаш хоадамболлаш юхатохара.

Чехословаке кхьча мехкашкарча гIуллакхий министра Ваплав Давида белгалдаьккхар, Генеральни Ассамблеерча дискусси агрессори цун гIоадайни моральни бехке беш хилар. Ассамблея, аьлар цо, тIаьна еза агрессех хьахийнараш дIадахарен чIоагIа машар оттабартех кхоачашергадаш йола решенеш. Советски резолюце проект тIаэцар эттара дикагIча тайпара кийсо хоалIаеда цу декхарда.

В. Давида аьлар, ший делегаце американски латиноамерикански резолюце проекташта дукхьала голосовани ергьа. хIана аьлча цу проекташ агрессор хеставу. Израильски бIуннаш машара доаонал тIехьашка дахара хьакъехьа дIадехар эттара оверагIта тайпара хьаллацар дукхьа, аьлар В. Давида, чехословаке делегаци кийча я блокех дIа ца кхийттача мехкий проектана тIехьа голосовани е.

Франце вакало Роже Сэйду блокех дIа ца кхийттача мехкий резолюце проектана тIехьа голосовани ергьа.

Болгаре вакало Милко Тарабанова вIеддa метаргIоапаш а лоархIа доадамболлаш тIехьашка яьккар «агрессори агрессора бала кхибенаша цхьан мутIаригIе оттабеш йолаш американски резолюце проект а бIуннаш ара а дахалехьа Юкъерча Малхбоален проблемаш къоастеенга хьалха. даккха гIерташ хилар керттера кхоачамбоалар долаш йола латиноамерикански резолюци а.

Тарабанова хоадамболлаш хьаллаьцар кийсхоло дIадехараша малхара йола советски резолюце проект, цо кхитта мотайр блокех дIа ца кхийттача мехкий резолюци, хIана аьлча цу тIа да эттара керттера дIадехар — бIуннаш сов чекха арадаьккхига.

Советски резолюце проект хьалланаш къамаьл дир Венгре вакало Карой Чатордаз, из проект дика кхетаеш. ООН-ерча хьалашех декхарашех малхара оттаяь хилар белгал а доахкхаш, К. Чатордаз аьлар, ца голосовани ергьа израильски агресси бакъеш йолча американски резолюце проектана дукхьала санна, иштта латиноамерикански мехкий проектана дукхьала я. Цу проекто аьлар цо, агрессора бIуннаш арадахарах долча керттерча деша тIеэа уйла дIатоаьа а ю, бIуннаш арадоахкига кхийола проблемаш къоастаярца дуаза дезаш а лоархI.

Венгре вакало хьаллаьцар блокех дIа ца кхийттача мехкий резолюце проект.

Генеральни Ассамблеи тIаьна ехача решене зIамагIа доля дакъа санна лоархIаш аьккар Омар Мабаь (Гвиней) блокех дIа ца кхийттача мехкий резолюце проект.

Латиноамерикански проект хьаллоаьш къамаьлаш дир Канадай, Ирландe, Бельге, Перу, Гондураса вакалаша.

Л. ВЕЛИЧАНСКИЙ,
С. ЛОСЕВ,
Г. ШИШКИН.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕРА ДАГЕСТАНА ИСКУССТВАИ ЛИТЕРАТУРАИ ДЕНОШ

ЮХА А ВIАШАГIКХЕТАРГДОЛАШ...

(Фотографии. Йоалнуэ 1-ча оагIо тIа).

лиума председатела нов. Алиазова.

Советски Iаьдал латтача шерашка дегIаена промышленности иортбаьхаш, чулоацамах социалистически форах къаманн даха культура йола республикаш хинцай Нохч-ГIалгIайченаи Дагестанахь, аьлар нов. Алиазова. Цо белгалдир Дагестански республика литератураи искусстваи деношка дакъа лаьцача творчески коллективаша вай республика къахьегамхошта бохкха эстетически салоIам баь хилар.

КПСС Нохч - ГIалгIай обкома, республика Лаьхехьарча Совета Президиума, Министрий Совета, республика беррига къахьегамхой зIеранIа дег тIара баркал аьлар нов. Алиазова Дагестана литератураи искусстваи деношка дIахьочa хаьба доацам хинараша.

Цул тIехьагIа нов. Алиазова Iоцийнар «Лезгинка» яхача Дагестана халкъара пачхьалкхен заслуженни ансамбла художественни кулгалхочоа Исрапилов Танхо Селимовича Нохч - ГIалгIай АССР-а халкъа артист аьа сийлен цIи лоарах дола Указ. Гулбекнараша доттарг тIоаралт етт.

Нохч - ГIалгIайчен къахьегамхошта художественни тIулакхна дечa хьинаре лакъа лепарах республика Лаьхехьарча Совета Президиума Сийлен грамоташ елар Дагестана изпен халкъарен пачхьалкхен ансамбла, «Лезгинка» яхача халкъа ансамбла, РСФСР-а композиторий Союза Дагестански отделенена, РСФСР-а художникий Союза Дагестански отделенена, изобразительни искусствай республикански музейна, Дагестански АССР-а Министрий Совете чуйоагIача телевиденеи радиовещанен комитета. Дагестански АССР-а писателий Союза. Сийлен грамоташ елар Дагестана цхьанцаболча артисташта а.

Дагестана литератураи искусстваи деношта дIахьоча дакъа лоацаш хинараш безаме тIаьнарах Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхошта баркал а оалаш къамаьл дир Дагестански АССР-а Лаьхехьарча Совета Президиума председатела нов. Эльдаровас. Цул тIехьагIа гулбенараша тIьашаша дохка концерт отталир.

...РСФСР-а искусствай заслуженни деятела, Нохч-ГIалгIай АССР-а халкъа артиста Т. Исрапилова кулгал а деш Дагестана халкъара «Лезгинка» яхача заслуженни ансамбла коллектива хьадийллар цу концерт. Боккхача безаца тIаьнцар артиста цу сарохьа цу яхача хелхаран дах халхарон. ХIаьта лаштара тIоецаш а тетташ сцена тIара хIабоадIтац гулбенараша таманийна хоза иллеш даха Дагестана халкъа артиста Гасанова Муити республика заслуженни артист Вагабов Абдулмалида. Наьха дегаш тохадоаллаш выступлени йир СССР-а халкъа артистас В. Муразовас. Цо гойтор «Ирчи Казак» яхача М.-С. Яхьяева аьоса тIара сцена.

Концерте дакъа лаьцар иштта халкъарен республикански ансамблиi, Дагестана пачхьалкхен филармоне артисташ, радиои телевиденеи комитета солисташа, Дагестана халкъа заслуженни артисташа.

Концерт чакхъаьлначул тIехьагIа ерриге сцена хIалаьцар Дагестани Нохч - ГIалгIайчени артисташ. Хьешашта баркал аьлар Нохч-ГIалгIай культура министра нов. Татаева.

Вай къастаи, дукхьала Iадика юпаш. Кхтта юха а вIашагIкхетарга. Цу деношка шоай вежарий, вежарий патъабаьлар вай республика къахьегамхоша.

Маьрша гIолда шо, тха хьамсара доттагIий!

А. ЦИЦКИЕВА.

Н. Кобищинахе лаьнхача сурта тIа: «Лезгинка» яхача ансамбла коллектив мехкарий халхар деш а.

ГIАДВУГА ИСКУССТВО

Укх деношка Нохч - ГIалгIай изобразительни искусствай музее хьинечоа хоза да чига болх беш Дагестански художникий произведенеи выставка хинаена. Тайп-тайпара дэ даттагIоса вайшига хьалха дохьа белгаш. Царна юкъе я живописе, графически, прикладной искусства произведенеш.

Укхаза дуккхо ноаттелаш цхьалматта. Массанахье бIарг хьалхайта боза. Пханха цIаькха а цIаькха а хьанe чекхоол бIаргагIаочена произведенешка. Грознеицаштa йоазон а графике Ирапшур-Зайнаповай искусство. Укх выставке а дe цу гоазача мастера балкаш. Къаьстта йоазон тIоэам а «Кхоллама яхь графически миниатюра» «Космос» яз айрамкрашe сериа, къадола балкаш.

Дагестана далеча лаьцний истори, оалашаш, моттигаш Iалааш шийча дика дIоазан даар хьакайт цхьа тоболаман художника Е. Е. Лавсерай балкаш тIабоадаш бе нихo писца М. А. Джамаловахоплам. Укхаза дe цо Детие халкъе поэта С. Стальсна, цигa наьхача Нуцалова Пьятпамата, кхьбарий портреташ.

Выставке хьакха деночa бакхаьшта юкъе дукха дa дуаца доагIаш. Махала, живописца Юнусилау, Э. Асташева, Ю. Николаева, кхьчар произведенеш. Цхьабакъда, белгала бакхаьшта юкъе хьаннечa гоазенчий кхоллам. Советски Союзе моттар деррингача дунен тIа а йоазаш Дагестанерa Балхар яхача юртарчa кхоламаа искусство. Цар кулгаш топпарах хьаьа кхьегIаш, хьанбай а адамий а тайп-тайпара фигураш, кIудалаш, кIудалашца зий кхуьеш лаладу беннаре, кхьнола кхдалеш тама шийне оаза я. Иштта гоаза кхоллам Кубачи, Унцукуль яхача юртиша балкхар выставке хьокха айта кулгага гоазенчий искусство а.

СУРТА ТIА: грознеицаш хьоцийн выставкага хьожаш ба.

Н. Кобищинахе сурт.

АРГIАНАРА НОМЕР

Укх деношка араьлний «ЦЧО-и КъилбаседаКавказен юртбоахама производство» яхача журнала шнеьсен номер. Юртбоахама къахьегамхой хьалхарча опытах лаьца а журнала оагIонаш тIа кепатеха дукхагIа йола статьяш.

Царна юкъе а хьайбаш лелаеварехьа тIоагIа пайдана хургIола Сунженски района «Победа» яхача колхоза механика А. Янова язьаь «Механизаци цо творчески гIулакх да» яха статья.

А. Янова лоуп ферме чучa бахкашта механизацеи ета шоаш вов хало. «Карусель» яха доазан летта установка пайдана йолхое. Пушта болх бе лаьла бакар цоаркаш. хIана аьлча залхагара йоахка шуба кIезигъенна цо, цу тIа четановка цхьангайола механизацеш каст-каста йохо. Дале а, толонех кхерамечна юха варгоалаш капар механик А. Янов. Дукха болх бир цо установкага левттIа болх байта гIерташ. Дукха да хьалехьа леттIа болх бе йолалир «Карусель», хIаьта доновш а ваьла хилар изина.

Доакха деттара бахкашта механизаци яр бахьан колаш вишна пайда хилар колхоза. Нагахьа санна хьалхагIа 410 Iаттa гIулах деш 30 сонгIа доакка хинаме, хIана из болх их довашa ду.

Иштта, механизаци вай ферме кхиадолча бахкашта а.

Журнал дешараш еналгьа Российски Федераци юртбоахама министра заместитела В. Месяца «Пачхьалкхен лоархIаме декхар» яха статья. Автора цуна иштта кхьачашху республика пахтeн правительствен лаьттa тоалара дaь сенамаш.

1966—1970 шерашка Российски Федераце Iаьдала лухаш 165 эзар гектара тIа кхаш мукх лоралеш хьу йотгIаргья. 63 миллион сом дIагIоттаь тайп-тайпара гидротехнически сооружениеш етт, дукха да де деза кхьхьаш бахкаш а. Цу хьанье дукха болх бергбелаш ба КъилбаседаКавказе.

Хьакха санна дукха статьяш а журнала тIа соций бешамаш, хинаса делаерашта пайдаха хургIолаш. Вай республике уж культураш делаерашта пайха эшаргболаш я «Iадмина зотпаргIеза» яха М. Гладышева, «Компаниар» яха А. Трюхановай, кхитта кхыйола а материалаш.

Юртбоахама гIишлонъераша еза метаргIолаш а «Колхозашто, совхозашта — консерви заводаш» яха Г. Цудикова статья.

Журнала оагIонашта коврайоагIарбоа кхь дукха пайдане йола а Октябра 50 шу дизара хетаь а статьяш.

СПОРТИВНИ ХОАМАШ

ФУТБОЛ

«ТЕРЕК» — «СПАРТАК»

Селхан Грознерча Орджоникидзе цIерагIча стадионе мехка чемпионате хьалхарча тоша «А» класса шоллагIча группа хьалхарча подгруппе доаьача Грознерча «Терекъ», Гомелерча «Спартакъ» яхача командай матч хилар.

Счет 1:0 а йолаш хьоьший котбаьлар.

* * *

Цкъа бутт гертa ха я Грознера улицеи футбольни командаш яхье а аьнна къоаснамаш лоаттаду.

Шийтта-кхоъттэ шу дааьнначарна юкъе дика хьахаламаш тойтар «Чечингстройтранс» автотранспортни объединене «Кавказ» яхача футбольни команда, «Комета» яхача командаи вIашагIкхийтар на финале. Цига счет 2:1 йолаш котбаьлар. Царна шийкхо шу бохкагIа болчарна юкъе хинначa яхье котбаьлар № 3 йолча домоуправлене «Химик» яхача командa футболисташ. Счет 3:1 йолаш «Смена» яхача комадаа котбаьлар уж. Царна делар кхоалагIча степена дипломаш мьхера совгIаташ.

ХIана республика районий командаш доаьарьа уж. Цул тIехьагIа йоккхагIолча командаш Волгоградерa зIамагIъерaш Горьлен кастта Еррироссийски ньашка дакъа лоацаш хургья.

О. НИКОЛАЕВ.

ДЖАЛКАХОЙ КОТБАЬЛАР

Нохч-ГIалгIай АССР футболах доаьара хьалхара моттиг яккхара аргIанна йола матч хилар Шаьла районa «Джалка» совхоза стадионе 2 июне. Цига джалкахой лайзар Советски района сборни командаца.

Счет 8:2 а йолаш Советски района командай котбаьлар «Джалка» совхоза футболисташ (Нохч-ГIалгIай АССР чемпионата юкъе дакъа лоацаш йолча районерча кхь командай ний). Укх шерарча сезоне «Джалка» совхоза футболисташа яьккха ткъоаагIа котало а из ХIаьта цIаккха чаьша а бац уж. Джалкахоша шоай тIабоагIа матч чакхйоаккхартья Веданa, футболисташца лоаза а баха.

М. ЭПЕНДИЕВ.

КИТАЕРА СОБЫТЕШ

Китая Коммунистически парте ше хьаккинча дайнахьа дена 46 шу дизар белгалдоаккх. предприятешкара, халкъа коммунашкара, учрежденешкара, дешара заведенешкара КПК юкъьенцара организацеш болх беш йоацача хана, уезди городашкарен провинцешкарен партийни комитеташ дукхагIъяраш хунвайбилашен паолфашен йохаь дIаьхача, царна а хIаьта иштта халкъа Iаьдала законни органашта а меттел керттера доазакара вакалашка долаш йола, «революционни комитеташ оалаш араш вIашагIъехкаш латтача а хана.

Кхьакхе ди деаде кийчлуш я Китаера доал цу группировка — «Халкъа чухьара вIашлухьаленаш нийса къовлатара хьакъехьа» Мао Цзе-дуна даь къамаьл кепатеха арадаькхига итт шу дизар. Социализмано гарга ше гIорт классови къовсам ирду вахш йола из «теори» хердайоахаш долча цу къамаьлах пайда эц «культурни революци» чакхйоаккхачa хана кулгалдеча группировко еш йола репрессеш, законах доаце, бокъо йоаца гIулакхаш бехкал дилар дукъа.

Пекински лидерaша шоай киа кхоечар цу Iаьдала керда органаш чIоагIъяра. Шерра боаржабаьб «революционни комитетий бадза стильнIалхаштта хувцара» тIехьара болам. Цу кайдане маIаи сенах латт аьлча, из латт. «революционни комитеташ оалаш ярех Мао Цзе-дуна политически ник тешаме чакхбоахараш ярах. «Къаьстта авторитет хилийтаза яргьаш председатела Мао. Тха къамаьлий а гIулакхий а эттара сайлахьа боврамаш да Мао Цзэ-дуна идеяш», — йоах Шаньлунски «революционни комитета» соцам тIа.

«Нахахара бувзамаш чIоагIлехяхаш деш дола тIакьехамаш цхьа бахьан доацаш деш даь. Керайоазонтеа тучаоал «революционни комитетий» гIулахкашта бахи нах раьза ца хилара тешал деш йола факташ.

«Хэйлунцзян жибао» яхача газето доал бир, Хэйлунцзянски «революционни комитета» «оттури» вай, цо яздаьх, «Поазаь дIадакхе деза цу тайпара керда Iаьдал!», «ДIадакхка керда Iаьдал!» яхаш вIоагIарч. дайтача «сакхетам» чу боацача хаха, аьнна.

Мао Цзэ-дуна тешаме хилар комитетий членашкара дIадехаьта «революционни комитетий» решенашка белгалдаьар а цу решенеша манхара болча болалой бакаш тIера дIабоахаргбола хьальоккхаш хилар а кхьметтел шоаш вIашагIъехка «революционни комитеташ» оалаш араш а лоальни хиларах беля тешаш маоцзэдуниский бовр мара, кхьча тайпара лархIа хала да.

ХIанзалца хьа 4 провинцен 2 городеш мара революционни комитетаи вIашагIйохка аьттув баьлабац Мао Цзэ-дунен цун группа, цудухьа мехка кхьча районашка а комитеташ вIашагIъехка яза гIерт уж. «Цянхай жибао» яхача газето хьакхайкалаьд Циндхай яхача провинце революционни комитет вIашагIйоллара тIадилла йола «кийчов комитет» йиала хилар. Белгалдоалаш да, нагахьа санна дукха ха йоацаш йилача «Чурха Монголе автономни района революционни комитет вIашагIйоллара гIулакха йолча кийчоп группана» юкъе монгольски фамилий йолаш кхьа сов мара ца еде. Циндхай яхача провинцерча «кийчоп группена» юкъе китайски къамах долаш цхьакха сов мара хилар, китайнаш провинце бахача нахах ахаш бене а.

Халкъо ийна бахкхача политически аьттонна Мао Цзэ-дуна группо шерра йолакьа наступленена тIатIа дукхагIа дукхьале ю къахьетамхоша. Масала, июнь бетта ара ца лоалаш итт ди дахккар Хэнань яхача провинце маоцзэдунистий рупор а хинна латтача «Хэнань жибао» яхача газето. 16-ча июне ше дешараш дукх тIабоахар газето, цун бахьан лор, КПК провинциальни комитета болхлоша «хьалдьбеш» хиннача наха резолюци вIалакарн типографи йохаяри, яхаш, «Хэнань жибао» белгалдоахар, саьтий йовкъоастала мера вIаштIехьлалилар газет юха маоцзэдунистий бе доаладе, яхаш.

Китайски провинциальни кепайоазон материалашка дилача, июнь бетта антимаоцзэдуновски выступленеш еш моттигаш хинай Хэйлунцзян, Цзилин, Шаньси, Циндхай, Гойчжоу, Цзянси, Чжэцзян, Хэнань яхача провинцешка, Синьцзян — Уйгурски автономни районе, Чухьара Монголи яхача автономни районе, чекха кхьйча районашка.

(ТАСС).

МЕХКДАЬТТЕИ ИЗРАИЛА АГРЕССИИ

Израильски агрессеца дувзаленна гулъаьча ООН-а Генеральни Ассамблея чрезвычайни специальни сесси социалистически пачхьалкхенаша кулгалхошеи Iарбий мехкий вакалашеи хьагучалаьккхар цу агрессе къайлагIара бахьан а мехкдаьтта монополей хьоаташ хьаллацар дукха Iарбий мехках латара ю кийча могаеш хинначa США-и Англен империалистически гIоазарий эсала гIулакх а. Израильски агресси, аьлар Советски правительства керте латтача А. Н. Косыгина Генеральни Ассамблея сессе ше къамаьл деш, «Къамаш кхьчарех тийша ца хула чIоагIъяри халкъий прогрессен дукха хоадамболлаш лоаттабеча шоай къовсамна империалистий гоамал а хIаьта шоай доIаме дегIадахарa нахьа тIа лаьннача халкъий солидарности оагIув хьаллацара уйлен а гIоттаьча ОАР-ера, Сирена, Iарбий кхьча пачхьалкхенашкара режимаш дIадахара тIерзаь хинай».

Iарбий мехкий халкъаша бокъонаш кхьчарех тийша хIана доацаш хула вIаштIехьдалакхар дукъа, лаьттан чоанкара руакьаш шоай халкъий гIулакхага хадийтар дукха лоаттабу къовсам империалисташа уттаеча дукхьаленча тIаувттаду. Гаргарча Малхбоаленера гIулакхаш ше доашхаш, промышленно-финансови гIоазарашта гаргалаьттача «Ю. С. Ньюс энд уорлд рипорт» яхача американски журнале, укх шера январь бетта гучахьа яздора, «хIана йолаш йола соглашенеш (мехкдаьтта концессей хьакъехьара — Е. П.) дьсса кахьаташ цо мера лоархIаргдоацаш» йола правительствеш Iарбий мехкашка Iахьала керте отгар кхер мехкдаьтта маглаташ яхаш. Малхбузехьарча мехкий мехкдаьтта компанешта тIалоагIа пайдаш миллиардаш долларашца лоархIаш да.

Гаргарча Малхбоаленера субъеш дагалоацача оагIорахьа аасте а аьнна, мехкдаьтта бизнеса веаз лерашна массех тайпара гIулакх вIаштIехьдаьккхар, масала, Малхбузехьарча Европа дукхкача хьале Гаргарча Малхбоаленера доагIача мехкдаьттах цоIна хилар теркал а дор.

Шийна ца хилча йоргоашча мехкдаьттах 50 процент сенгIа дир хIара Iарбий мехкашкара тIакхух Малхбузехьарча Европе. 1980 шерале, специалисташ аьлча лоархIамех, 2,5-зза дукхагIа эшаргьа мехкдаьтта продукташ европейски мехкашта. Цудухьа 1956 шера Суэцки кризис хиначул тIехьагIа Малхбузехьарча Европа мехкашкарча мехкдаьтта чакхдоаччa ерригача предприятешта тIадилар тIаккхухьан дола мехкдаьтта юкъагIдуее а аьнна кIезигагIа Iоадой а хIаьа бетта тоьал мехкдаьтта Iоадола. Укх тIехьарча шерашка мехкдаьтта кхухьача флота иштта тIакхийтай Персидски залива йистошкара Iалахьате дукха мехкдаьтта Суэцки канала чу ца доалаш. Африкански континента гонахьа гIолла Европе кхочале метаргIолаш йола дукха тоннаш тIайолча танкераш а. Мехкдаьтта доалла керда моттигаш лохаш иштта техкамаш дир КъилбаседеI форда чу. Магриба мехкашка, Африке.

Цхьабакъа, селхара дукха гIулакхаш чакхдаьхадале а, израильски агрессех хила тарлуш нел долча хIинаех сакхеедар империалистий. Царна хийтар Гаргарча Малхбоален мехкашкара доагIача мехкдаьттана Къилбаседен Африка мехкашкара доагIача мехкдаьттана компенсаци е вIаштIехьдан-на дий уха аьнна. «Юэни нувела» яхача лоархIамерча французски гIоазарий журнало, израильски агресси болаенначa хьалхарча деношка Гаргарча Малхбоалене этта хьал ше доашхаш, яздора, тамаш я, масала. Англенен США-ен ше кхухьийта мехкдаьтта социале Ливи лоархIайола, хIана аьлча, дунен рынкера клиенташ боацаш йисарах болча кхерамна дувзаленна из доландаь, яхаш. «Аьса уйла хургьар. — йоахар журнало. — нагахьа санна Ливе Iарбий мехкдаьтта бойкота юкъе дакъа ца лоацаш йича, Алжир дуйна юкъе гIоргья аьшпа летадалар».

Цхьабакъда, вахаро харцйора уж прогнозаш. Израила агрессе кхотадир Iарбий мехкаш. Кхерам масаена а кхьатарра тIабоагIаш хилара юстара кхайсар барт вIашагIа ца кхетийтаж хинна лелаш. Iарбий мехкашна решени тIаийдай, агрессорашна цун гадоалараштех дукхьалара гере хургдолаш, мехкдаьттах пайда эца аьнна. Ирака, Кувейта, Алжира правительствашта соцадир Англенен США-ен ухийта мехкдаьтта. Ливе а иштта соцадаьт «моллагIча Iарбий пачхьалкхенна дукхьала агрессии делаеча е агрессена юкъе дакъа лоацаш болча моллагIча мехка доаз мехкдаьтта. Саудовски Аравe правительства хьакхайкадаьд, Iарбий мехкашта дукхьаларча агрессена юкъе дакъа лоацаш долча мехкашка мехкдаьтта кхахьа мукъалург бац ше аьнна. Сире, Ливана, Иордане соцадаьь «Ирак петролеум компани» яхача компане-концессеш Средиземни форда портана ювзайолийтаж йолча мехкдаьтта проводашка гIолла Иракера дIаувза мехкдаьтта. Иштта соцадаьт Ирака КъилбаседеIьарча районашкара Iарбий мехкашка гIолла чакх а доалаш Средиземни форда тIарча порташка чуувза мехкдаьтта. Юххера а, тIом бахьан долаш хьакха йолла ха а йоацаш соцадаьь Суэцки канала тIа гIолла лела кемаш.

Юкъерча Малхбоаленера мехкдаьтта Малхбузен Европа мехкашка США-ен кхухьийтаж хинна мехкдаьтта соцадарах хьакинвар фуд хар дукъа. 1966 шерарча дайшешка хьожарга вай: мехкдаьтта проводашка гIоллен Суэцки канала чу гIолла танкерашца дIаккхухьийтар 226 миллион тонн мехкдаьтта. Израильски агресси хьалдоацача мехкашта кхухьийтача мехкдаьттана оттаь эмбарго эттара чIоагIагIа Iаькъай арахьара тIадоагIача дерригача мехкдаьттах 3/4 дакъа Iарбий мехкашкара кхухьаш йолча Англена. Iарбий Малхбоален мехкашкара ухха мехкдаьтта соцадар кIезигагIча боараме Iаткъаргда американски экономикана, хIана аьлча США-с арахьара тIаккухьача дерригача мехкдаьттах соакха 12 процент (США-ца эшача мехкдаьттах 3 процент) мара хилаьар США-с Iарбий мехкашкара дена мехкдаьтта.

ХIаьа Iарбий бойкотах Англена хинар атача дакъа гIерт англо-американски мехкдаьтта компанеш Венесуэлера. Нигерера. Иранера доагIа мехкдаьтта Малхбузен Европа вокх мехкашта (Италена. Францена, Бельгена, кхьчарна) тела мехкдаьтта кIезигдара четах аасандаккхарца. Эттара тIехьагIа ядаьча цу мехкашта компенсаци ю Iарбий мехкдаьтта дукхагIа теларца. Иштта комбинаци е вIаштIехьдоал капиталистически дунен еррига районашка керттерча дакъе мехкдаьтта доахкхаш а дIакхухьийташ а яр шоайла вIаши юкъаенна йолча американски английски мехкдаьтта компаней йоахка йоаза группа хилара. Цхьабакъда, мехкдаьтта монополешка дIайоаккхадургьаш Англе мехкдаьтта «тица». Английски правительства хьакхайкадаьд, Англерча мехкдаьтта запасех йола дацеш кхерамаленa гIулакха къайлагIа дIаеха иза аьнна. Цхьабакъда, доаллаш доля бензин дикна кIезигдергдолен цун маьхаш лаккхдергдолен гIулакхаш чакхдаха кийчлуш Англе правительство хилара хьахьокх из гIулакх меттаьла доаккхига. Укх тIехьарча кIиранашка хIанале шоаза лакхлаьд бензина маьхаш Малхбузен Германе.

Империалисташа шоай са тоду Iарбий бойкот йIаьа хургьа, хIана аьлча доаккхача мехкдаьттах тийша я, дуккхача хьале, цхьаболча Iарбий мехкий финансаш яхаш. Белгала аьлча, мехкдаьтта лаккхарен танкераш тIа доттарен операцеш ма дIайолае аьнка Саудовски Аравe правительства Арамко яхача американски компанена мукъабенна хилар ше доацаш, малхбузехьарча прессо белгалдоаккх, «Израиль хьаллоацаш долча мехкашка», уж малагIа мехкаш да къоаста а ца деш, мехкдаьтта ца дохкийташ соцадаро эмбарго юстара а йита ший гIулакхаш де американски компанена торо луш хилар.

Цхьабакъда, кхьча мехкий монополена нел чIоагIа хIинда делайей а, мехкдаьтта ше-и да израильски агрессенен из йолае дог оттайтараштех дукхьаларча къовсамера Iарбий мехкий бе доалла низ бола гере. Iарбий дукхагIа долча мехкий правительствашa хьакхайкадир Ирака, США, Англе ухийтача мехкдаьттана оттаь эмбарго израильски захватчикаш машара доаонал тIехьашка балдаца йолча хане Гаргарча Малхбоалене машар оттабалча йазча хане дIа ца дохкийта хьакхийта доаш хилар.

Е. ПОПОВ.
(ТАСС).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозни Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-60; редактора зам. 3-30-11; белгалхама секретара—3-34-30; партийни дахарен, культуран, промышленностен отделей—3-42-70; шерта бахкамен письмой отделей — 3-42-70.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-30; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-70; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-20.

«Грозненский рабочий» издательства типография, Революции проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

Заказ № 3262